

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

Diplomsko delo
VPLIV PROGRAMA NATURA 2000
NA PRAVNO UREDITEV VARSTVA NARAVE
V REPUBLIKI SLOVENIJI

Tina Demšar

Ljubljana, november 2012

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

DIPLOMSKO DELO

**VPLIV PROGRAMA NATURA 2000 NA PRAVNO UREDITEV
VARSTVA NARAVE V REPUBLIKI SLOVENIJI**

Kandidat/ka: Tina Demšar
Vpisna številka: 04034249
Študijski program: Univerzitetni študijski program Uprava 1. stopnja
Mentor: doc. dr. Alenka Kuhelj

Ljubljana, november 2012

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA

Podpisana Tina Demšar, študentka univerzitetnega študijskega programa Uprava I. stopnja, z vpisno številko 04034249, sem avtorica diplomskega dela z naslovom: Vpliv programa Natura 2000 na pravno ureditev varstva narave v Republiki Sloveniji.

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predloženo delo izključno rezultat mojega lastnega raziskovalnega dela,
- sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric, ki jih uporabljam v predloženem delu, navedena oz. citirana v skladu s fakultetnimi navodili,
- sem poskrbela, da so vsa dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric navedena v seznamu virov, ki je sestavni element predloženega dela in je zapisan v skladu s fakultetnimi navodili,
- sem pridobila vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti prenesena v predloženo delo in sem to tudi jasno zapisala v predloženem delu,
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del, bodisi v obliki citata bodisi v obliki skoraj dobesednega parafraziranja bodisi v grafični obliki, s katerim so tuje misli oz. ideje predstavljene kot moje lastne – kaznivo po zakonu (Zakon o avtorstvu in sorodnih pravicah, Ur. list RS, št. 21/95), kršitev pa se sankcionira tudi z ukrepi po pravilih Univerze v Ljubljani in Fakultete za upravo,
- se zavedam posledic, ki jih dokazano plagiatorstvo lahko predstavlja za predloženo delo in za moj status na Fakulteti za upravo,
- je elektronska oblika identična s tiskano obliko diplomskega dela ter soglašam z objavo dela v zbirki »Dela FU«.

Diplomsko delo je lektoriral/la: Janja Čenčič Gartner, prof. slovenščine in zgodovine.

Ljubljana, 30. 8. 2012

Podpis avtorice: Tina Demšar

POVZETEK

Program upravljanja območij Natura 2000 je bil sprejet za obdobje 2007-2013 kot ključni cilj za ustavitev upada raznovrstnosti živalskih in rastlinskih vrst v Evropi. S tem programom skuša Evropska unija pri državah članicah sprožiti čim večje zavedanje o varstvu ogroženih delov narave in ohranjanju raznovrstnosti za bodoče generacije. Natura 2000 je bila sprejeta na podlagi dveh direktiv, in sicer Direktive o ohranjanju prosto živečih ptic ter Direktive o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst.

Za uspešno uveljavitev Nature 2000 v Sloveniji je bilo potrebno dopolniti zakonodajo Republike Slovenije, da bo le-ta v skladu z direktivami Evropske unije. Uredbe, ki smo jih sprejeli na podlagi varstva posebnih območij Nature 2000, so: Uredba o posebnih varstvenih območjih, Uredba o zavarovanih prosto živečih rastlinskih vrstah, Uredba o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah ter Uredba o habitatnih tipih. Te uredbe natančneje določajo, kako naj se upravljajo ogrožena območja, ki so postala del omrežja Natura 2000.

Ključne besede: varstvo narave, Natura 2000, posebna varstvena območja.

SUMMARY

INFLUENCES OF NATURA 2000 PROGRAM ON ENVIROMENTAL LEGISLATION IN SLOVENIA

The program of managing the areas Natura 2000 was accepted for the period 2007 – 2013 as the main goal for stopping the drop of diversity of animal and plant species in Europe. With this program the European Union tries to raise better awareness in the Member States for the safety of endangered parts of nature and to preserve this variety for the future generations. Natura 2000 adopted on the basis of two Directives, which are: Council Directive 79/409/EEC on the Conservation of Wild Birds – »The Bird Directive« and The Council Directive 92/43/EEC on the Conservation of Natural Habitats and of Wild Fauna and Flora – »The Habitat Directive«.

For the successfull implementation of Natura 2000 the legislation of Republic of Slovenija needed to be amended so that it became in accordance with the directives of European Union.

The decrees which we adopted on the basis of protection of special areas of Natura 2000 are: Decree on special protection areas, Decree on protected wild plant species, Decree on protected wild animal species and Decree on habitat types.

These decrees more specifically determine how should these endangered areas which have become a part of Natura 2000 network, be managed.

Keywords: nature protection, Natura 2000, special protection areas.

KAZALO VSEBINE

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA.....	iii
POVZETEK	v
SUMMARY	vi
KAZALO VSEBINE	vii
KAZALO PONAZORITEV.....	viii
SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC.....	viii
1 UVOD	1
2 NATURA 2000	2
2.1 Pravna podlaga Nature 2000	2
2.1.1 Direktiva o ohranjanju prosto živečih ptic.....	2
2.1.2 Direktiva o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst	3
2.1.3 Pregled območja Natura 2000 v Sloveniji	5
2.2 Namen in cilji Nature 2000	6
3 PRAVNO VARSTVO NARAVE V REPUBLIKI SLOVENIJI	8
3.1 Mednarodne pogodbe	8
3.2 Pravni red Evropske Unije	10
3.3 Pravna podlaga varstva narave v Republiki Sloveniji	13
3.4 Uredbe v povezavi z Naturo 2000.....	14
3.4.1 Uredba o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000).....	14
3.4.2 Uredba o zavarovanih prosto živečih rastlinskih vrstah	17
3.4.3 Uredba o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah.....	21
3.4.4 Uredba o habitatnih tipih.....	27
4 ZAKLJUČEK.....	29
LITERATURA IN VIRI	30

KAZALO PONAZORITEV

KAZALO SLIK

Slika 1: Prikaz območij Natura 2000 v Republiki Sloveniji.....5

KAZALO TABEL

Tabela 1: Ratificirane mednarodne pogodbe, ki urejajo varstvo narave.....8

Tabela 2: Predpisi Evropske unije s področja varstva narave.....11

SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC

UPVO	Uredba o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000)
UZPŽRV	Uredba o zavarovanih prosto živečih rastlinskih vrstah
UZPŽŽV	Uredba o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah
UHT	Uredba o habitatnih tipih

1 UVOD

Ena najbolj prepoznavnih značilnosti Slovenije je zelo raznolika in ohranjena narava, vendar se ne zavedamo dovolj, da je naravo potrebno ohranjati in varovati. Ideje o varovanju narave so se pojavile, ko so se pojavili prvi resni negativni pojavi in znaki brezobzirnega človeškega ravnanja z njo. Zavedati se je potrebno, da s slabšanjem življenjskih razmer v naravi ne škodujemo le naravi, rastlinam in živalim, pač pa ogrožamo tudi svoj obstoj.

Slovenija je s svojim pristopom v Evropsko unijo pridobila novosti na področju varstva narave, sploh s pristopom k omrežju Nature 2000 in sprejetjem operativnega programa upravljanja območij Natura 2000 (2007-2013). Preučila bom, kako je pristop k omrežju Natura 2000 posegel na področje zakonodaje varstva narave v Republiki Sloveniji, kako je Slovenija kot članica Evropske unije uspešna pri uresničevanju varstva narave in ali Natura 2000 predstavlja optimalno rešitev celovitega varstva narave.

Namen diplomskega dela je predstaviti Naturo 2000, njen vpliv na varstvo narave v Sloveniji in posledice na spremembe zakonodaje Republike Slovenije na področju varstva narave.

Diplomsko delo je vsebinsko razdeljeno na dve poglavji. V prvem poglavju sem predstavila Naturo 2000, njene namene in cilje ter direktivi, ki sta pravni podlagi za vzpostavljanje območij Nature 2000. Poleg je prikazan delež območij Nature 2000 v Sloveniji. V drugem poglavju sem predstavila pravno varstvo narave v Sloveniji. Predstavila sem mednarodne pogodbe ter pogodbe na evropski ravni, ki vplivajo na naš sistem varstva narave. Na kratko sem opisala temeljna zakona, ki se nanašata na varstvo narave v Sloveniji, ter predstavila uredbe, ki so bile sprejete na podlagi varstva narave in izvajanja Nature 2000.

Pri izdelavi sem uporabila analizo primarnih normativnih aktov, torej analizo zakonodaje in analizo ostalih primarnih aktov s področja državne ureditve in varstva narave; analizo informacij, dostopnih na svetovnem spletu; ter sekundarno analizo domače in tuje znanstvene literature.

2 NATURA 2000

Natura 2000 je mreža posebej varovanih območij narave v Evropski uniji. V to mrežo spadajo ekološko pomembna območja, ki so na ozemlju Evropske unije pomembna za ohranitev ali doseganje ugodnega stanja ptic in drugih rastlinskih in živalskih vrst, njihovih habitatov in habitatnih tipov (Berginc et al., 2006, str. 63). Na teh varstvenih območjih želimo ohraniti živalske in rastlinske vrste ter habitate, ki so redki ali pa so v Evropi že ogroženi. Habitatni tipi so rastlinske in živalske združbe kot značilni deli ekosistema, povezani z neživimi dejavniki (tla, podnebje, prisotnost in kakovost vode, svetlobe itd.), na prostorsko opredeljivem območju (Jogan et al. v Berginc et al., 2006, str. 60).

Na varstvenih območjih Natura 2000 človeške dejavnosti niso izključene. Vendar te dejavnosti ne smejo ogrožati narave. Kadar je mogoče, naj podpirajo njeno ohranjanje. Zato je upravičena trditev, da gre pri Naturi 2000 za povezavo ljudi in narave in ne za naravo brez ljudi (Rode, 2012, str. 24).

2.1 PRAVNA PODLAGA NATURE 2000

Vse hitrejšo zmanjševanje biotske raznovrstnosti, ki je v glavnem posledica človekove dejavnosti, je postalo tolikšna družbena skrb, da je prek 150 držav sveta leta 1992 podpisalo Konvencijo o biološki raznovrstnosti. Pogodbenice Konvencije o biološki raznovrstnosti (teh je bilo ob koncu leta 2005 188) in Svetovni vrh za trajnostni razvoj so postavili cilj zmanjšati upadanje biotske raznovrstnosti do leta 2010. Članice Evropske unije so se dodatno obvezale do leta 2010 upadanje ne samo zmanjšati, temveč zaustaviti (Bibič, 2007, str. 20).

Kot enega ključnih ciljev ohranjanja narave so države članice Evropske unije opredelile vzpostavitev mreže Natura 2000 in njeno učinkovito upravljanje.

Pravno podlago za določitev območij Natura 2000 predstavljata Direktiva o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst in Direktiva o ohranjanju prosto živečih ptic.

2.1.1 DIREKTIVA O OHRANJANJU PROSTO ŽIVEČIH PTIC

Direktiva o ohranjanju prosto živečih ptic je bila sprejeta s strani Sveta Evropske skupnosti 2. aprila 1979, veljati pa je začela leta 1981. Direktiva se nanaša na ohranjanje vseh prostoživečih vrst ptic, naravno prisotnih na evropskem ozemlju držav članic, in vključuje varovanje, upravljanje in nadzor nad temi vrstami in določa pravila njihovega izkoriščanja (79/409/ESG, 1. člen).

Vse vrste prosto živečih ptic morajo države članice ohraniti na nivoju, ki ustreza ekološkim, znanstvenim in kulturnim zahtevam. Pri tem je potrebno upoštevati, da ima ohranjanje teh ptic prednost pred turizmom, ostalim ekonomskim izkoriščanjem in rekreacijo. Potrebno je bilo sprejetje ukrepov, ki varujejo, vzdržujejo in ponovno obnavljajo pestrost prosto živečih vrst ptic. Predvsem je bilo pomembno zagotoviti dovolj veliko pestrost in površino, na kateri

lahko ptice nemoteno bivajo. Tako so države članice ustanovile zavarovana območja, ki jih upravljajo skladno z ekološkimi zahtevami za zavarovana območja. Prav tako si države članice prizadevajo za obnovitev uničenih in ustvarjanju novih življenjskih prostorov za prosto živeče ptice.

Nekatere vrste prosto živečih ptic so deležne večje pozornosti, saj se mora zagotoviti njihovo preživetje in razmnoževanje v prostoru, v katerem živijo. Med te vrste ptic spadajo vrste, ki so na robu izumrtja, vrste občutljive na spremembe v svojem življenjskem prostoru, redke vrste, katerih populacija je majhna ali omejena samo na določeno območje, in vrste, ki živijo v prostoru s specifičnimi lastnostmi. Podobni ukrepi se sprejmejo tudi za ohranjanje ponavljajoče se selitvene vrste ptic. Države članice morajo paziti, da se v habitatih, v katerih ogrožene vrste živijo, in habitatih izven teh območjih ne onesnažuje ali poslabšuje njihovega stanja.

Ogrožene vrste ptic morajo biti sistematično varovane pred lovom, vznemirjanjem zlasti v času razmnoževanja in vzreje mladičev ter preprodajo ali poškodovanjem njihovih jajc. Države članice pa seveda lahko izdajo dovoljenje za zakonito pridobitev redkih ptic, vendar se prej morajo posvetovati o tem s komisijo, ki na podlagi raziskav priporoči ali odsvetuje tako trgovanje. Nikoli pa ne sme lov ali druga oblika pridobitve redkih ptic ogroziti njihove ohranitve. Odstopanje od zakonskih določb je dovoljeno v primerih, da se prepreči škoda na posevkih, gozdovih, v ribiških in drugih panogah, v primerih, ko je ogroženo zdravje ljudi in javna varnost, ter v drugih situacijah, ki jih določijo države članice.

Spodbuja se raziskovanje o varovanju, upravljanju in uporabi vseh vrst prosto živečih ptic. V primeru naseljevanja ptic v območje, ki izvirno ni njihovo naravno območje razširjenosti, se morajo države članice predhodno posvetovati s komisijo in preučiti morebitne posledice, ki bi jih tako naseljevanje imelo na krajevnem rastlinstvu in živalstvu.

Države članice morajo v določenem obdobju komisiji predložiti poročilo o izvajanju nacionalnih predpisov, sprejetih na podlagi te direktive (79/409/EGS, 12. člen).

2.1.2 DIREKTIVA O OHRANJANJU NARAVNIH HABITATOV TER PROSTO ŽIVEČIH ŽIVALSKIH IN RASTLINSKIH VRST

Direktiva o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst je sprejel Svet Evropske skupnosti 21. maja 1992. Direktiva je bila večkrat dopolnjena. V uvodnem delu direktiva opredeli pojme, ki se nanašajo na direktivo (npr. naravni habitati, ohranjanje naravnih habitatov, stanje ohranjenosti naravnih habitatov...). Cilj direktive je prispevati k zagotavljanju biotske raznovrstnosti z ohranjanjem naravnih habitatov in prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst na evropskem ozemlju držav članic. Ukrepi, sprejeti na podlagi te direktive, so namenjeni vzdrževanju ali obnovitvi ugodnega stanja ohranjenosti naravnih habitatov in prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst, ter upoštevajo gospodarske, družbene in kulturne potrebe ter regionalne in lokalne značilnosti (92/43/EGS, 2. člen). Direktiva narekuje vzpostavitev usklajenega evropskega ekološkega omrežja posebnih ohranitvenih območij – Nature 2000. To omrežje omogoča, da se določena območja z naravnimi habitatnimi tipi ali habitatnimi vrstami vzdržuje ali obnovi ugodno stanje

ohranjenosti na njihovem naravnem območju razširjenosti. Vanj so vključena posebna varstvena območja, ki so bila določena na podlagi Direktivi o ohranjanju prosto živečih ptic.

Za varstvo in zaščito določenih vrst prosto živečih živali na njihovem območju razširjenosti je bilo potrebno sprejeti posebne ukrepe. Ti ukrepi prepovedujejo kakršno koli namerno ujetje ali ubitje teh vrst v naravi ter njihovo vznemirjenje, še posebno v času razmnoževanja, vzreje mladičev, zimskega spanja ali selitve. Prav tako je prepovedano tudi poškodovati ali uničiti njihova urejena razmnoževališča ali počivališča. Sprejmejo se ukrepi, da se vzpostavi sistem strogega varstva določenih rastlinskih vrst, ki prepovedujejo vsakršno namerno uničevanja teh rastlin na njihovem naravnem območju razširjenosti. To pomeni tudi prepoved namernega trganja, zbiranja, rezanja ali ruvanja teh rastlin, njihovo posedovanje, prevoz, prodajo ali izmenjavo.

Države članice spremljajo stanje ohranjenosti naravnih habitatov in vrst, pri čemer posebej upoštevajo prednostne naravne habitatne tipe in prednostne vrste (92/43/EGS, 11. člen).

Če se stanje ohranjenosti spreminja, države članice z ukrepi zagotovijo odvzem osebkov prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst iz narave, ter z njimi zagotovijo njihov obstoj. V takem primeru se lahko s predpisom omeji dostop do določenih zemljišč, prepove odtujitev ali izkoriščanje osebkov določenih vrst in populacij, sistematizira odvzem osebkov z dovoljenji ali kvotami. Vzpostavi se tudi strogo nadzorovan sistem vzreje živalskih vrst v ujetništvu in sistem umetnega razmnoževanja rastlinskih vrst, ki posledično pripelje do zmanjšanja odtujitve le-teh iz narave.

Državam članicam ni potrebno upoštevati teh ukrepov v primerih, ko je ogroženo varstvo prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst in ohranjanje njihovega življenjskega prostora, da se prepreči povzročitev škode v kmetijskih, gozdarskih, ribiških in drugih panogah ter v primerih, ko je ogroženo zdravje ljudi in javna varnost. Od ukrepov lahko odstopijo tudi zaradi raziskovanja in izobraževanja, ki je namenjen doseljevanju ali obnovitvi teh vrst prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst. V takem primeru se dovoli omejen odvzem ali zadržanje teh osebkov, ki se strogo nadzira. O teh odstopanj od ukrepov so države članice vsaki dve leti dolžne posredovati poročilo. Poročilo vsebuje vrste osebkov ter razloge za odstopanje od ukrepov, sredstva in načini, ki so bili uporabljeni ter razlogi zanje, čas in območje, za katera so ta odstopanja upravičena. Nadalje poročilo vsebuje zapis o pooblaščenem organu, ki preveri pravilno izvrševanje zahtevanih pogojev ter odloči o sredstvih, napravi ali načinih, ki jih organizacija in odgovorne osebe po njegovem izboru lahko uporabijo. V poročilu so opisani uporabljeni ukrepi ter pridobljeni rezultati. Komisija svoje mnenje glede odstopanj sporoči najkasneje v enem letu od prejema poročila.

Države članice za obdobje šestih let napišejo poročilo o izvajanju ukrepov, ki so jih sprejeli na podlagi te direktive. To poročilo je odprto javnosti. Komisija ta poročila pregleda ter oceni dosežen napredek, še posebno kako so bile države članice uspešne pri uresničevanju ciljev Nature 2000.

Komisija in države članice spodbujajo k raziskovalnem znanstvenem delu, pri tem pa ob izmenjavi informacij skrbijo, da raziskovanje poteka usklajeno.

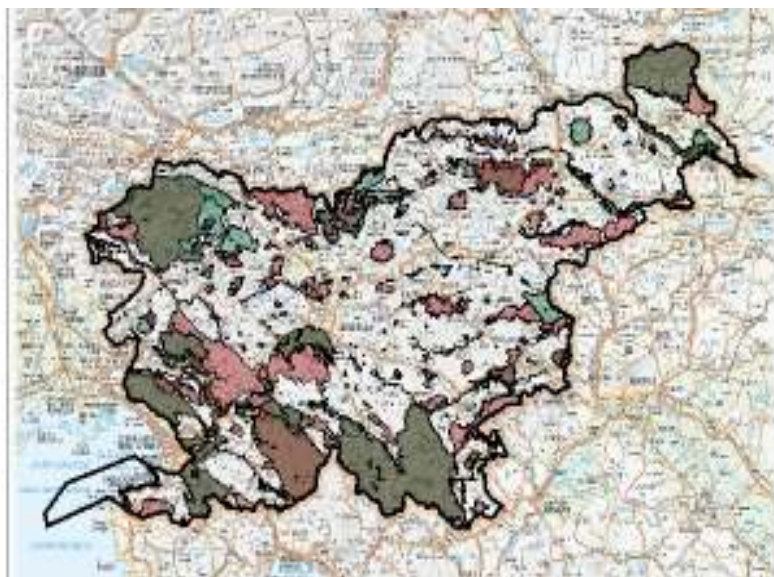
Države članice v procesu izvajanja določb te direktive preučujejo smiselnost ponovne naselitve živalskih in rastlinskih vrst, za katere je predvideno strogo varovanje. Pri tem se upoštevajo poskusi ponovne naselitve določene vrste v drugih država članicah. Prepove se namerno naseljevanje tujerodnih vrst v naravo, razen če je zagotovljeno, da takšno naseljevanje ne škoduje domorodnim živalskim in rastlinskim vrstam ter njihovim habitatom.

Države članice spodbujajo vzgojo in izobraževanje ter splošno obveščanje, da je treba varovati prosto živeče živalske in rastlinske vrste in ohranjati njihove habitate in naravne habitate (92/43/EGS, 22. člen).

2.1.3 PREGLED OBMOČJA NATURA 2000 V SLOVENIJI

Vlada Republike Slovenije je 29. 4. 2004 določila območja Natura 2000 v Sloveniji. Obsega 286 območij, od tega jih je 260 določenih na podlagi direktive o habitatih in 26 na podlagi direktive o pticah. Območja zajemajo 35,5 odstotkov površine Slovenije. Območja se pretežno prekrivajo, saj je 60 odstotkov površin, predlaganih na podlagi direktive o habitatih, znotraj predlaganih posebnih varstvenih območij po direktivi o pticah.

Slika 1: Prikaz območij Natura 2000 v Republiki Sloveniji

Vir: Agencija Republike Slovenije za okolje, 2012

Legenda:

- Direktiva o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst
- Direktiva o ohranjanju prosto živečih ptic

2.2 NAMEN IN CILJI NATURE 2000

Osnovni namen operativnega programa je opredeliti za obdobje 2007-2013 izvajanje obveznosti varstva posebnih varstvenih območij – območij Natura 2000, ki jih nalagata Sloveniji Direktiva o pticah in Direktiva o habitatih (Bibič, 2007, str. 16).

Slovenija bo s tem programom poskušala zagotoviti ugodno stanje ohranjenosti evropsko pomembnih rastlinskih in živalskih vrst ter habitatnih tipov ter prispevala k doseganju ciljev trajnostnega razvoja.

Operativni program podrobneje opredeljuje varstvene cilje in ukrepe na območjih Natura, pristojne sektorje in odgovorne nosilce za izvajanje varstvenih ukrepov, saj s tem želi omogočiti horizontalne povezave s strateškimi načrti in razvojnimi programi (Bibič, 2007, str. 16).

- Podrobnejša opredelitev varstvenih ciljev in ukrepov na območjih Nature

Natančneje se določijo varstvene cilje in ukrepe, ki izhajajo iz javno dostopnih virov, do ravni natančnosti, ki jih te podlage in literatura dopuščajo. Opredelijo se zahteve ohranjanja za vsako posamično območje Nature kot ključno informacijo za osebe, odgovorne za ohranjanje teh območij. Opredelijo se tudi neposredni varstveni ukrepi glede upravljaljskih načrtov zavarovanih območij, ukrepi na področjih izkoriščanja naravnih dobrin, kmetijstva, lova in ribolova, gospodarjenja z gozdovi in upravljanja voda. Če je za ohranjanje ugodnega stanja habitatnih tipov in rastlinskih in živalskih vrst to potrebno, se določijo tudi drugi ukrepi.

- Opredelitev pristojnih sektorjev in odgovornih nosilcev za izvajanje varstvenih ukrepov

Z opredelitvijo pristojnih sektorjev in odgovornih nosilcev za izvajanje varstvenih ciljev se želi doseči izvedbo varstvenih ukrepov, določiti odgovornost in omogočiti nadzor nad izvajanjem operativnega programa in s tem zagotoviti uspešnost doseganja ciljev (Bibič, 2007, str. 17).

- Omogočiti povezave programa Natura 2000 z razvojnimi programi in strateškimi načrti vlade

Pripravi se pregled razvojnih potencialov in razvojnih potreb. Razvojni potenciali so dopolnilo varstvenim ukrepom, ki jih je potrebno vključiti v regijske in državne razvojne programe in strateške načrte, ki so osnova za črpanje evropskih sredstev. To zlasti velja za tiste razvojne potencialne, za katere je v evropski zakonodaji predpisan pogoj, da morajo prispevati k ohranjanju območij Nature 2000. Vključiti je potrebno tudi programe, ki so podlaga za potrditev načrtov in programov, ki jih oblikujejo institucije Evropske unije, kot so Nacionalni strateški načrt razvoja podeželja, Program razvoja podeželja, Nacionalni strateški načrt razvoja ribištva, Program razvoja ribištva, program za črpanje sredstev iz LIFE+, operativni program za črpanje strukturnih skladov in skladov za

regionalni razvoj. Pregledati je potrebno tudi razvojne potrebe za trajnostni razvoj omrežja Natura 2000 ter določiti finančna sredstva za njegovo financiranje.

- Uporabiti program Natura 2000 za lokalni in regionalni razvoj, pridobivanje novih delovnih mest in gospodarsko rast, pri čemer se upošteva gospodarske, socialne in demografske lastnosti območja ter načela trajnostnega razvoja

Območja Natura 2000 s svojimi značilnostmi prispevajo k ohranjanju kulturne krajine in nakazujejo možne razvojne potenciale predvsem tistih lokalnih skupnosti, ki imajo razmeroma velik delež površine v Naturi 2000. Številni primeri dobrih praks na ozemlju celotne Evropske unije potrjujejo, da se z ustrezno politiko regionalnega razvoja na takih območjih lahko pomembno vpliva na kakovosten razvoj regij (Bibič, 2007, str. 17).

Nekatere dejavnosti lahko ohranjeno naravo, vključno z območji Natura in zavarovanimi območji, tudi tržijo in tako s svojo dejavnostjo vplivajo na razvoj, ustvarjajo večjo dodano vrednost oziroma nova delovna mesta, zlasti v turizmu in nanj vezanih storitvah.

- Pripraviti seznam še neopravljenih raziskav, strokovnih znanj in podatkov za vključitev v programe raziskav

Kakovostni, vzdrževani podatki o rastlinskih in živalskih vrstah ter habitatnih tipih so potrebni za hitro in dobro odločanje, izvajanje presoj v planskih in izvedbenih postopkih, pridobivanju finančnih sredstev Evropske unije, izvajanja navzkrižne skladnosti, pripravi poročil o stanju ter usmerjanju sektorskih politik (Bibič, 2007, str. 17).

3 PRAVNO VARSTVO NARAVE V REPUBLIKI SLOVENIJI

Varstvo narave je podobno kot druga družbena razmerja urejeno s pravnimi normami, ki tvorijo pravni red varstva narave. Pravni red je posamezno zgodovinsko obstoječe in izoblikovano pravo v določeni državni skupnosti. Pravno varstvo narave je del slovenskega pravnega reda. Pravni viri v Republiki Sloveniji so: ustava, zakoni, ratificirane in objavljene mednarodne pogodbe, uredbe in odločbe Evropske unije, podzakonski predpisi, in splošni predpisi, ki jih izdajo lokalne skupnosti. Sekundarno se kot pravni vir uporablja tudi praksa, predvsem odločitve ustavnega sodišča, vrhovnega sodišča in višjih sodišč ter običaji.

3.1 MEDNARODNE POGODBE

8. člen Ustave Republike Slovenije določa, da morajo biti zakoni in drugi predpisi v skladu s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in z mednarodnimi pogodbami, ki obvezujejo Slovenijo. To pomeni, da so načela mednarodnega prava in ratificirane mednarodne konvencije hierarhično nad zakoni in drugimi predpisi in le-ti morajo biti usklajeni z njimi.

Slovenija je ratificirala vse pomembnejše mednarodne pogodbe, ki se nanašajo na varstvo narave. Mednarodne pogodbe običajno niso neposredno uporabljive, temveč jih je potrebno vključiti v pravni red države, ki je ratificirala mednarodno pogodbo. V slovenski pravni red je bila vsebina mednarodnih pogodb vključena z Zakonom o ohranjanju narave. Večji del mednarodnih pogodb je svetovnih, nekatere so evropske, od teh pa je del pogodb vezan le na posamezna geografska območja.

Najpomembnejše ratificirane mednarodne pogodbe, ki urejajo varstvo narave in določajo temeljna naravovarstvena načela, so:

Tabela 1: Ratificirane mednarodne pogodbe, ki urejajo varstvo narave

SVETOVNA RAVEN		
The Convention on Wetlands of International Importance, especially as waterfowl habitat - Ramsar Convention (Ramsar, 1971)	Konvencija o močvirjih, ki imajo mednarodni pomen, zlasti kot prebivališča močvirskih ptic - Ramsarska konvencija	Notificirana 1992 (Uradni list RS, št. 15/92)
The Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage - the World Heritage Convention (Pariz, 1972)	Konvencija o varstvu svetovne kulture in naravne dediščine	Notificirana 1992 (Uradni list RS, št. 15/92)
The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (Washington, 1973)	Konvencija o mednarodni trgovini z ogroženimi prosto živečimi rastlinskimi in živalskimi vrstami -	Ratificirana 1999 (Uradni list RS - MP, št. 31/99; Uradni list RS, št. 110/99)

	Washingtonska konvencija ali CITES	
The Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals CMS (Bonn, 1979)	Konvencija o varstvu selitvenih vrst prosto živečih živali - Bonnska konvencija (CMS)	Ratificirana 1998 (Uradni list RS - MP, št. 18/98; Uradni list RS, št. 72/98)
Agreement of the Conservation of African - Eurasian Migratory Waterbirds - AEWA (1995)	Sporazum o ohranjanju afriško-evrazijskih selitvenih vodnih ptic	Ratificiran 2003 (Uradni list RS - MP, št. 16/03; Uradni list RS št. 66/03)
Agreement on the Conservation of Bats in Europe - EUROBATS (1991)	Sporazum o ohranjanju netopirjev v Evropi	Ratificiran 2003 (Uradni list RS - MP, št. 22/03; Uradni list RS št. 102/03)
Agreement on the Conservation of Cetaceans of the Black Sea, Mediterranean Sea and contiguous Atlantic Area - ACCOBAMS (1996)	Sporazum o ohranjanju kitov in delfinov Črnega morja, Sredozemskega morja in atlantskega območja ob njem	Ratificiran 2006 (Uradni list RS - MP, št. 16/06; Uradni list RS, št. 82/06)
The Convention on the Biological Diversity (Rio de Janeiro, 1992)	Konvencija o biološki raznovrstnosti (CBD)	Ratificirana 1996 (Uradni list RS - MP, št. 7/96; Uradni list RS, št. 30/96)
Convention for the Protection of the Marine Environment and the Coastal Region of the Mediterranean (Barcelona, 1976)	Konvencija o varstvu Sredozemskega morja pred onesnaženjem - Barcelonska konvencija	Notificirana 1993 (Uradni list RS - MP, št. 13/93; Uradni list RS, št. 44/93)
Protocol Concerning Specially Protected Areas and Biological Diversity in the Mediterranean (Barcelona, 1995)	Protokol o posebej zavarovanih območjih in biološki raznovrstnosti Sredozemskega morja	Ratificiran 2002 (Uradni list RS - MP, št. 26/02; Uradni list RS, št. 102/02)
The Convention for Regulating of Whaling (Washington, 1946)	Konvencija o ureditvi kitolova in protokol k mednarodni konvenciji o ureditvi protokola	Ratificirana 2006 (Uradni list RS - MP, št. 15/06; Uradni list RS, št. 73/06)
International Dolphin Conservation Program (IDCP)(Washington, 1998)	Sporazum o mednarodnem programu za ohranjanje delfinov	Ratificiran 2006 (Uradni list RS - MP, št. 20/06; Uradni list RS, št. 114/06)
EVROPSKA RAVEN		

The Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats (Bern, 1979)	Konvencija o varstvu prosto živečega evropskega rastlinstva in živalstva ter njenih naravnih življenjskih prostorov - Bernska konvencija	Ratificirana 1999 (Uradni list RS - MP, št. 17/99; Uradni list RS, št. 55/99)
	Konvencija o varstvu Alp - Alpska konvencija (Salzburg, 1991)	Ratificirana 1995 (Uradni list RS - MP, št. 5/95; Uradni list RS, št. 19/95)
	Protokoli Alpske konvencije za področja urejanja prostora in trajnostnega razvoja, hribovskega kmetijstva, varstva narave in urejanja krajine, gorskega gozda, varstva tal, turizma, energije, prometa in o reševanju sporov	Ratificirani 2003 (Uradni list RS - MP, št. 28/03; Uradni list RS, št. 123/03)
European Landscape Convention (Firence, 2000)	Evropska konvencija o krajini	Ratificirana 2003 (Uradni list RS - MP, št. 19/03; Uradni list RS, št. 74/03)

Vir: Berginc et al., (2006, str. 15).

3.2 PRAVNI RED EVROPSKE UNIJE

Pravo Evropske unije je poseben mednarodni pravni sistem, ki deluje vzporedno s pravom držav članic Evropske unije. Za pravo Evropske unije veljajo načelo avtonomnosti, torej neodvisno od prava držav članic in mednarodnega prava; načelo primarnosti, kar pomeni, da pravna pravila Evropske unije prevladujejo nad pravili, vsebovanimi v pravnih redih držav članic; ter načelo neposredne uporabnosti, to pa pomeni, da se pravo Evropske unije v državah članicah uporablja neposredno, to je brez posredovanja zakonodajnih ali kakšnih drugih organov. Pravni red Evropske unije sestavljata predvsem primarna in sekundarna zakonodaja, pomemben pravni vir pa so tudi mednarodni sporazumi in sodna praksa Sodišča Evropske unije in Splošnega sodišča.

Primarno pravo so vsi tisti pravni viri, ki ne temeljijo na višjih pravnih aktih. Med primarno zakonodajo spadajo ustanovne pogodbe, na katerih temelji Evropska unija, vključno z vsemi spremembami in dopolnitvami ustanovnih pogodb ter pogodbe o pristopu držav k Evropski uniji.

Sekundarna zakonodaja zajema pravne akte Evropske unije, ki jih sprejemajo institucije Evropske unije po zakonodajnih postopkih, ki so predpisani v ustanovnih pogodbah. Ti pravni akti so:

- uredbe, ki so splošno veljavne, v celoti zavezujoče in se neposredno uporabljajo v vseh državah članicah. Uredbe ob izdaji dobijo neposredno pravno veljavo v nacionalnih pravnih redih, kar pomeni, da se v vseh državah članicah uporabijo enako kot nacionalni zakon, brez posredovanja nacionalnih oblasti. Vsak nacionalni zakon oziroma njegove določbe, ki morda nasprotujejo določbam uredb, izgubijo pravno veljavo oziroma uredba prevlada nad njimi.
- Direktive, ki so zavezujoče le za države članice, na katere so naslovljene. Direktive se nanašajo na cilje, ki jih je potrebno doseči, vendar izbiro oblike in metod za uresničitev ciljev Evropske unije v okviru notranjih pravnih redov držav članic prepušča državnim organom. Države članice morajo direktivo prenesti v nacionalno zakonodajo v določenem roku. Direktive določajo tudi minimalne standarde, ki jih države članice morajo vnesti v svoj pravni red, vendar jim ne preprečujejo, da same ne bi predpisale strožjih pravil.
- Odločbe, ki se ne prenašajo v nacionalni red in so pravno zavezujoče le za države članice, pravne ali finančne osebe, na katere so naslovljene.
- Priporočila in mnenja, ki niso pravno zavezujoča, vendar jih kljub temu štejemo med sekundarne pravne akte (Grilc in Ileršič, 2001).

Na področju varstva okolja Evropska unija v svojih aktih obravnava tudi naravo in vsebuje predpise, ki urejajo varstvo rastlinskih in živalskih vrst z vseh vidikov ogrožanja. Predpisi vsebujejo varstvo vseh vrst s tem, da se varujejo posamezni osebki pred namernim vznemirjenjem, ubijanjem in vsemi drugimi motečimi posegi in dejavnostmi, urejena je trgovina z osebki vrst, ki so zaradi različne stopnje ogroženosti razporejene na posebne sezname, varujejo pa se tudi habitati teh vrst. Predpisi s področja Evropske unije na področju varstva:

Tabela 2: Predpisi Evropske unije s področja varstva narave

VARSTVO RASTLINSKIH IN ŽIVALSKIH VRST, NJIHOVIH HABITATOV IN HABITATNIH TIPOV	
Council Directive 79/409/EEC of 2 April 1979 on the conservation of wild birds	Direktiva Sveta 79/409/EGS z dne 2. april 1979 o ohranjanju prosto živečih ptic
Council Directive 92/43/EEC of 21 May 1992 on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora	Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst
UREDITEV MEDNARODNE TRGOVINE TER DRUGIH RAVNANJ Z OGROŽENIMI RASTLINSKIMI IN ŽIVALSKIMI VRSTAMI	

Council Regulation (EC) No 338/97 of 9 December 1996 on the protection of species of Wild fauna and flora by regulatin trade therein	Uredba Sveta (ES) št. 338/97 z dne 9. december 1996 o varstvu prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst z zakonito ureditvijo trgovine z njimi
Commission Regulations (EC) amending Council Regulation (EC) No 338/97 on the amending protection of species of wild fauna and flora by regulating trade therein: No 2307/97 of 18 November 1997, No 2214/98 of 15 October 1998, No 1476/1999 of 6 July 1999, No 2724/2000 of 30 November 2000, No 1579/2001 of 1 August 2001, No 1479/2003 of 18 August 2003, No 834/2004 of 28 April 2004, No 1332/2005 of 9 August 2005	Uredbe Komisije (ES) o spremembi Uredbe (ES) št. 338/97 o varstvu prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst z zakonito ureditvijo trgovine z njimi: št. 2307/97 z dne 18. november 1997, št. 2214/98 z dne 15. oktobra 1998, št. 1476/1999 z dne 6. julija 1999, št. 2724/2000 z dne 30. novembra 2000, št. 1579/2001 z dne 1. avgusta 2001, št. 1497/2003 z dne 18. avgusta 2003, št. 834/2004 z dne 28. aprila 2004, št. 1332/2005 z dne 9. avgusta 2005.
Commission Regulation (EC) No 349/2003 of 25 February 2003 suspending the introduction into the Community of specimens of certain species of wild fauna and flora	Uredba Komisije (ES) št. 349 z dne 25. februarja 2003 o začasni ustavitvi vnosa nekaterih osebkov prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst v Skupnost
Commission Regulation (EC) No 252/2005 of 14 February 2005 amending Regulation (EC) No 349/2003 of 25 February 2003 suspending the introduction into the Community of specimens of certain species of wild fauna and flora	Uredba Komisije (ES) št. 252/2005 z dne 14. februarja 2005 o spremembi Uredbe Sveta (ES) št. 349 z dne 25. februarja 2003 o začasni ustavitvi vnosa nekaterih osebkov prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst v Skupnost
Commission Regulation (EC) No 865/2006 of 4 May 2006 laying down detailed rules concerning the implementation of Council Regulation (EC) No 338/97 of 9 December 1996 on the protection of species of Wild fauna and flora by regulatin trade therein	Uredba Komisije (ES) št. 865/2006/ES z dne 4. maja 2006 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje uredbe Sveta št. 338/97 z dne 9. december 1996 o varstvu prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst z zakonito ureditvijo trgovine z njimi (uredba je nadomestila uredbo št. 1808/2001/ES)
Council Directive 83/129/EFC of 28 March 1983 concerning the importation into Member States of skins of certain seal pups and products derivated tehrefrom	Direktiva Sveta 83/129/EGS z dne 28. marca 1983 o uvozu kož nekaterih tjulnjih mladičev in izdelkov iz njih v države članice
Council Regulation (EFC) No 348/81 of 20 January 1981 on common rules for imports of whales or other cetacean products	Uredba Sveta (EGS) št. 348/81 z dne 20. januarja 1981 o skupnih pravilih za uvoz kitov ali proizvodov iz kitov in delfinov

Council Regulation (EFC) No 3254/91 of 4 November 1991 prohibiting the use of leghold traps	Uredba Sveta (EGS) št. 3254/91/EGS z dne 4. novembra 1991 o prepovedi uporabe pasti stopalk
Council Directive 1999/22/EC of 29 March 1999 relating to the keeping of wild animals in zoos	Direktiva Sveta 1999/22/ES z dne 29. marca 1999 o zadrževanju prosto živečih živali v živalskih vrtovih

Vir: Berginc et al., (2006, str. 17).

3.3 PRAVNA PODLAGA VARSTVA NARAVE V REPUBLIKI SLOVENIJI

➤ Ustava Republike Slovenije

Najvišji pravni vir je ustava. Ustava Republike Slovenije sama izrecno ne ureja varstva narave, vendar je varstvo narave v javnem interesu in je naloga države, da javni interes povezuje z ustrežno zakonsko ureditvijo ter izvaja to ureditev skupaj z lokalnimi skupnostmi (Berginc et al., 2006, str. 14). Naloga države je tudi skrb za ohranjanje naravnega bogastva in kulturne dediščine.

Temeljna predpisa varstva narave v Republiki Sloveniji sta Zakon o varstvu okolja in Zakon o ohranjanju narave.

➤ Zakon o varstvu okolja

Zakon o varstvu okolja je splošni sistemski zakon, ki celovito ureja varstvo okolja in postavlja izhodišča in okvire za trajnostni razvoj.

Opredeli dva pomembna pojma: okolje in narava. Kot okolje se šteje tisti del narave, v katerega človek s svojimi dejanji lahko poseže. Narava pa pomeni povezano celoto materialnega sveta s soodvisnimi deli in procesi, ki jih združujejo naravni zakoni. Med sestavne dele narave spada tudi človek.

Zakon o varstvu okolja določa temeljna načela varstva okolja, ukrepe varstva okolja, spremljanje stanja okolja in informacije o okolju, ekonomske in finančne inštrumente varstva okolja, javne službe varstva okolja in druga, z varstvom okolja povezana, vprašanja (ZVO-1, 1. člen).

Namen varstva okolja je spodbujanje in usmerjanje takšnega družbenega razvoja, ki omogoča dolgoročne pogoje za človekovo zdravje, počutje in kakovost njegovega življenja ter ohranjanje biotske raznovrstnosti (ZVO-1, 2. člen).

Med cilje varstva okolja se šteje zmanjšanje in preprečevanje obremenitve okolja, izboljšava in ohranitev kakovosti okolja, dolgoročna raba naravnih virov, povečanje uporabe virov energije, ki so obnovljivi, obenem pa zmanjševati količino le-te. Cilj varstva okolja je tudi obnova porušenega ravnovesja v naravi in vzpostavitev naravne sposobnosti, da se lahko samo obnavlja. Prav tako pa je pomembna odprava sledi, ki jih je pustilo obremenjevanje okolja. Prizadevati si je potrebno tudi za zmanjšanje uporabe naravnih snovi in nadomeščanje le-teh z drugimi viri. Sredstva za izpolnjevanje teh ciljev so spodbujanje

proizvodnje in potrošnje, s katerimi zmanjšujemo obremenitev okolja, spodbujanje razvoja tehnologij in uporabo le-teh za preprečitev, odpravo ali zmanjšanje obremenitve okolja ter plačevanje onesnaževanja in rabe naravnih virov.

Med temeljna načela varstva okolja spadajo načelo trajnostnega razvoja, celovitosti, sodelovanja, preventive, previdnosti, odgovornosti povzročitelja, plačila za obremenjevanje, subsidiarnega ukrepanja, spodbujanja javnosti, varstva pravic, dopustnosti posegov v okolje in ekološke funkcije lastnine.

➤ **Zakon o ohranjanju narave**

Neposredno je varstvo narave urejeno z Zakonom o ohranjanju narave. To je zakon, ki celostno vzpostavlja sistem pravnega varstva narave.

Zakon vsebuje ukrepe za ohranitev biotske raznolikosti in sistem varstva naravnih vrednot. To je sistem, ki opredeljuje postopke in načine podelitve statusa naravnih vrednot ter njihovo varstvo.

Ukrepi ohranjanja biotske raznovrstnosti so ukrepi, s katerimi se ureja varstvo prosto živečih rastlinskih in živalskih vrst vključno z njihovim genskim materialom in habitatni ter ekosistemi, in omogoča trajnostno rabo sestavin biotske raznovrstnosti ter zagotavlja ohranjanje naravnega ravnovesja (ZON, 1. člen).

Zakon opredeljuje predmete varstva, načine in ukrepe varstva, organiziranost na področju varstva narave, financiranje varstva narave, programiranje in načrtovanje varstva narave in druge vsebine, potrebne za učinkovito varstvo narave. Med predmete varstva biotske raznovrstnosti spadajo območno določeni oziroma določljivi habitatni tipi, ki se ohranjajo v ugodnem stanju, habitatni zavarovanih in mednarodno varovanih vrst, ekološko pomembna območja in posebna varstvena območja (območja Natura 2000), ki tvorijo evropsko ekološko omrežje. Predmeti varstva so tudi ogrožene, zavarovane in mednarodno varovane prosto živeče rastlinske in živalske vrste. Vsi ti predmeti varstva so določeni z ustreznim podzakonskim predpisom, aktom ministra, pristojnega za varstvo narave, oziroma uredbo vlade (Bibič, 2007, str. 13).

3.4 UREDBE V POVEZAVI Z NATURO 2000

Večina zakonskih in podzakonskih aktov, ki so predvideni za izvajanje programa Natura 2000, izvira iz pravnega reda Evropske unije. V nadaljevanju bom predstavila pomembnejše uredbe Evropske unije, sprejete na podlagi varstva narave in izvajanja programa Nature 2000.

3.4.1 UREDBA O POSEBNIH VARSTVENIH OBMOČJIH (OBMOČJIH NATURA 2000)

Ta uredba prenaša del Direktive Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL L št. 206 z dne 22. 7. 1992, str. 7) s spremembami in del direktive Sveta 79/409/EGS z dne 2. aprila 1979 o ohranjanju prosto živečih ptic (UL L št. 103 z dne 25. 4. 1979, str. 1) s spremembami. Uredba določa posebna varstvena območja (območja Nature 2000), varstvene cilje na teh

območjih in varstvene usmeritve za ohranitev ali doseganje ugodnega stanja prosto živečih rastlinskih in živalskih vrst, njihovih habitatov in habitatnih tipov, katerih ohranjanje je v interesu Evropske unije in druga pravila ravnanja za ohranjanje teh območij (UPVO, 1. člen).

V tej uredbi so opredeljena tudi pravila, kako se določajo potencialno posebna ohranitvena območja.

Ločimo štiri različne pojme območij, in sicer:

- posebno varstveno območje (območje Natura 2000) je ekološko pomembno območje, ki je na ozemlju Evropske unije pomembno za ohranitev ali doseganje ugodnega stanja prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst, njihovih habitatov in habitatnih tipov;
- potencialno posebno ohranitveno območje je območje, ki izpolnjuje strokovne kriterije, določene s predpisi Evropske unije za določitev območij Nature 2000, in jih Vlada Republike Slovenije predlaga pristojnim organom Evropske unije v potrditev;
- evropsko ekološko omrežje Natura 2000 je sistem območij Natura 2000, ki omogoča vzdrževanje ali obnovo ugodnega stanja habitatnih vrst ali habitatnih tipov, ki imajo majhno naravno območje razširjenosti ali so v nevarnosti, da izginejo;
- območje, ki je za Natura območje predlagano s strani Evropske komisije, se opredeljuje kot območje s prednostnim habitatnim tipom ali prednostno vrsto, ki s to uredbo ni posebej določeno kot potencialno posebno ohranitveno območje in je bil s strani Evropske komisije za to območje sprožen posvetovalni postopek za presojo določitve za Natura območje.

Sestavni del te uredbe so strokovna merila, na podlago katerih se opredelijo posebna varstvena območja in so navedena v prilogi I. Ta merila se nanašajo na:

- habitatne tipe, navedene v predpisu o določitvi habitatnih tipov, ki se na območju Republike Slovenije prednostno ohranjajo v ugodnem stanju, saj je ohranjanje le-teh v interesu Evropske unije;
- habitate rastlinskih vrst, navedene v predpisu o zavarovanju rastlinskih vrst, ki jih Evropska unija želi ohraniti;
- habitate vrst ptic in drugih živalskih vrst, navedene v predpisu o zavarovanju živalskih vrst, ki se na območju Republike Slovenije redno pojavljajo in je interes Evropske unije, da jih ohrani.

Izpolnjevanje teh meril se ugotavlja na osnovi stalnega spremljanja stanja prosto živečih rastlinskih in živalskih vrst ter habitatnih tipov v skladu s predpisi, ki urejajo zavarovanje le-teh. Ugotovitvam teh spremljanj se tudi prilagajajo območja, ki jih območja Natura 2000 pokriva.

Območja Natura 2000 so določena z identifikacijsko številko, imenom in rastlinsko vrsto, živalsko vrsto ali habitatnim tipom, zaradi katerega je območje Natura 2000 opredeljeno s tem, da so prednostne vrste in prednostni habitatni tipi še posebej označeni. Ta območja so določena v prvem poglavju priloge II. Meje posebnih varstvenih območij so določene na karti v merilu 1 : 250.000, ki jo hranita ministrstvo, pristojno za ohranjanje narave in Zavod

Republike Slovenije za varstvo narave, v digitalni obliki pa so prikazana kot sloj geografskega informacijskega sistema v merilu 1 : 5000.

V uredbi so določeni varstveni cilji, katerih namen je ohranjati, vzdrževati ali izboljšati obstoječe lastnosti nežive in žive narave, ki prispevajo k ugodnemu stanju rastlinskih in živalskih vrst ter habitatnih tipov. Na Natura območju, kjer se nahaja več tipov ali vrst habitatov, se upoštevajo varstveni cilji, ki so med seboj usklajeni. Za uresničevanje teh ciljev se na območjih Nature 2000 izvajajo ukrepi, določeni v programu upravljanja območij Natura 2000.

Za izpolnjevanje varstvenih ciljev so določene tudi varstvene usmeritve, ki omogočajo načrtovanje in izvajanje dejavnosti ter drugih posegov človeka na ta območja.

Na Natura območjih se posege in dejavnosti načrtuje tako, da se v čim večji možni meri:

- ohranja naravna razširjenost habitatnih tipov ter habitatov rastlinskih ali živalskih vrst;
- ohranja ustrezne lastnosti abiotских in biotских sestavin habitatnih tipov, njihove specifične strukture ter naravne procese ali ustrezno rabo;
- ohranja ali izboljšuje kakovost habitata rastlinskih in živalskih vrst, zlasti tistih delov habitata, ki so bistveni za najpomembnejše življenjske faze, kot so zlasti mesta za razmnoževanje, skupinsko prenočevanje, prezimovanje, selitev in prehranjevanje živali;
- ohranja povezanost habitatov populacij rastlinskih in živalskih vrst in omogoča ponovno povezanost, če je le-ta prekinjena (UPVO, 7. člen).

Ko se posegi in dejavnosti izvajajo v primernem časovnem obdobju, je potrebno izvesti tudi vse možne tehnične in druge ukrepe, da je slab vpliv na rastlinske in živalske vrste ter habitatne tipe čim manjši. Med pravila ravnanja v območjih Natura 2000 tudi velja prepoved vnašanja živali in rastlin tujerodnih vrst ter gensko spremenjenih organizmov.

Na območjih s posebnim varstvom je potrebno opraviti presojo sprejemljivosti in ustreznosti vseh planov, programov, načrtov ali drugih aktov, torej vseh posegov v naravo. Presoje se izvajajo v primerih in na načine, ki so določeni s predpisi, ki urejajo ohranjanje narave. Presoja sprejemljivosti ni potrebna v delu poselitvenih območij s strnjeno pozidavo, razen v primerih, ko se poseg namerava izvajati na delih habitatov, ki so nujni za ohranitev živalskih vrst, ki za preživetje potrebujejo neposredno povezavo s stavbami, drevesi, vrtovi, sadovnjaki ali drugimi zelenimi površinami.

Na celotnem območju Nature 2000 se izvaja monitoring – spremljanje stanja kazalcev. S tem imamo pregled nad stanjem prosto živečih rastlinskih in živalskih vrst ter njihovimi življenjskimi prostori. Ob spremljanju stanja se pokaže tudi kako učinkoviti so ukrepi varstva na področju doseganja ugodnega stanja rastlin, živali in habitatov.

Načrtovanje varstva območij Nature 2000 se določi v programu upravljanja območij Nature 2000, pri čemer se upoštevajo značilnosti območij Nature 2000, vključno z sociodemografskimi, kulturnimi in ekonomskimi značilnostmi, dejansko stanje v ekosistemu ter obstoječi in pričakovani dejavniki ogrožanja. Program upravljanja Natura 2000 vsebuje

podrobne varstvene cilje, ki se praviloma nanašajo na cone, varstvene cilje za ohranjanje habitatov ogroženih rastlinskih in živalskih vrst ter habitatnih tipov, ter ukrepe za doseganje varstvenih ciljev. Ti ukrepi segajo na področja varstva narave, prilagojene rabe naravnih dobrin, prilagojene kmetijske prakse, upravljanje voda in druga področja, če je to potrebno za zagotovitev ugodnega stanja prosto živečih rastlinskih in živalskih vrst ter habitatnih tipov. Poleg teh ukrepov, se v programu upravljanja določijo tudi ukrepi varstva in aktivnosti, ki so potrebni za zagotovitev povezanosti ekološkega omrežja ter raziskovalne aktivnosti, ki so potrebne za izboljšanje poznavanja ekologije prostoživečih rastlinskih in živalskih vrst in habitatnih tipov.

Določitev potencialnih območij se izvaja na način kot za posebna varstvena območja, strokovna merila za njihovo opredelitev so navedena v prilogi I. Da se prepreči poslabšanje stanja na potencialnih območjih Nature 2000, se določi varstvene usmeritve, ki jih človek pri načrtovanju in izvajanju posegov in dejavnosti v naravi mora upoštevati. Za posege in dejavnosti na potencialnih območjih velja enako kot za območja Natura 2000, da je potrebno izvesti vse možne tehnične in druge ukrepe, da bi bil neugoden vpliv na rastlinske in živalske vrste in habitatne tipe čim manjši. Tudi za posege v naravo, programe, načrte, prostorske ali druge akte je potrebno izvesti presojo sprejemljivosti. Monitoring oziroma spremljanje stanja kazalcev se spremlja tudi na potencialnih območjih Nature 2000.

Območje, predlagano za Natura območje s strani Evropske komisije, določi minister, pristojen za ohranjanje narave, na podlagi sproženega dvostranskega posvetovalnega postopka med Republiko Slovenijo in Evropsko unijo (UPVO, 15. a člen).

Z namenom preprečitve poslabšanja stanja prednostnih habitatnih tipov in habitatov prednostnih rastlinskih in živalskih vrst ter vznemirjanja, ki bi lahko ogrozilo ohranjanje teh vrst, se uporabljajo enake varstvene usmeritve kot veljajo za potencialna območja Nature 2000.

3.4.2 UREDBA O ZAVAROVANIH PROSTO ŽIVEČIH RASTLINSKIH VRSTAH

Ta uredba ureja ukrepe za vzdrževanje ali obnovitev ugodnega stanja tistih rastlinskih vrst, ki so v interesu Evropske skupnosti v skladu z Direktivo Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL L št. 206 z dne 22. 7. 1992, str. 7), zadnjič spremenjeno z Direktivo Sveta 2006/105/ES z dne 20. novembra 2006 o prilagoditvi direktiv 73/239/EGS, 74/557/EGS in 2002/83/EGS na področju okolja zaradi pristopa Bolgarije in Romunije (UL L št. 363 z dne 20. 12. 2006, str. 368). Ureja tudi rastlinske vrste, ki so predmet obravnave okoljske odgovornosti v skladu z Direktivo 2004/35/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. aprila 2004 o okoljski odgovornosti v zvezi s preprečevanjem in sanacijo okoljske škode (UL L št. 143 z dne 30. 4. 2004, str. 56), zadnjič spremenjeno z Direktivo 2006/21/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. marca 2006 o ravnanju z odpadki iz rudarskih in drugih ekstraktivnih dejavnosti ter o spremembi Direktive 2004/35/ES (UL L št. 102 z dne 11. 4. 2006, str. 15) (UZPŽRV, 1. člen).

S to uredbo se zagotovi varstvo ogroženih prostoživečih rastlinskih vrst in varstvo mednarodno varovanih rastlinskih vrst. Uredba, z namenom ohranitve ugodnega stanja

rastlinskih vrst, predpisuje pravila ravnanja, poseben varstven režim ter ukrepe varstva in smernice za ohranitev habitatov teh vrst.

Za ogrožene in mednarodno varovane rastlinske vrste na evropskem ozemlju držav članic Evropske unije veljajo:

- prizadete rastlinske vrste, katerih preživetje ni verjetno v primeru nezmanjšanega delovanja dejavnikov ogrožanja še naprej;
- ranljive rastlinske vrste, ki bodo ob nezmanjšanem delovanju dejavnikov ogrožanja verjetno kmalu veljale za prizadete rastlinske vrste;
- redke rastlinske vrste, katerih populacije so majhne in še ne spadajo v skupino prizadetih ali ranljivih rastlinskih vrst; za njih je značilna prisotnost na omejenih geografskih območjih ali pa so razpršene na širšem geografskem območju;
- rastlinske vrste, ki so vezane na določeno geografsko območje in morajo biti deležne posebne pozornosti, vezane na varstvo njihovih življenjskih prostorov, možnih negativnih vplivov izkoriščanja teh območij ter na stanje ohranjenosti te rastlinske vrste.

Razlikujemo med zavarovanimi rastlinskimi vrstami, ki so domorodne na ozemlju Republike Slovenije, in zavarovanimi rastlinskimi vrstami v interesu Evropske unije, ki niso avtohtone slovenske rastlinske vrste. Če se slednje pojavijo na ozemlju Republike Slovenije iz svojih naravnih območij razširjenosti brez človekove pomoči, postanejo predmet okoljske politike.

Uredba se uporablja za prosto živeče rastline, vse dele rastlin (nadzemne dele, zlasti cvetove, plodove s semeni, stebila, liste; podzemne dele, zlasti korenike, čebulice, gomolje), njihove razvojne oblike in izdelke iz njih (UZPŽRV, 3. člen).

Prepovedano je zavestno uničevanje, zlasti trganje, ruvanje, rezanje in odvzem iz narave, poškodovanje ali zbiranje rastlin in ogrožanje obstoja teh vrst na njihovem naravnem območju razširjenosti. Ta prepoved izjemoma ne velja v primerih, ko se lahko uniči, odvzame iz narave ali poškoduje zaradi:

- del, ki se opravljajo v skladu s predpisi, ki urejajo dobro kmetijsko prakso;
- del na področju varstva gozdov, izvajanja sečnje gozdov ter dela pri gradnji in vzdrževanju gozdnih prometnic, ki se opravljajo v skladu s predpisi, ki urejajo gradnjo in vzdrževanje gozdnih prometnic;
- gradnje objektov, za katere je predvideno gradbeno dovoljenje in se gradijo skladno z njim, na podlagi predpisov, ki urejajo gradnjo objektov;
- del, ki se opravljajo v skladu s predpisi o varstvu kulturne dediščine (obnovitvena gradbena dela, restavriranje...)

Za določene rastlinske vrste prepoved ne velja, vendar se lahko odvzame iz narave ali zbira le nadzemne dele, razen semen in plodov, za osebne namene, dovoljena dnevna količina pa je šopek.

Po uradni dolžnosti ali na podlagi vloge se lahko izjemoma dovoli za uničenje, odvzem iz narave, poškodovanje ali zbiranje ogroženih rastlinskih vrst. To se zgodi v primeru, da to ne

škoduje ohranjanju ugodnega stanja rastlinske vrste na naravnem območju razširjenosti in ni druge ustrezne možnosti. Razlogi za to so lahko:

- zagotavljanje varstva prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst ter ohranjanje habitatnih tipov;
- preprečitev velike škode na posevkih, živini, v gozdarskih in ribiških dejavnostih ter vodi;
- zagotavljanje zdravja in varnosti ljudi,
- raziskovanje in opravljanje dejavnosti botaničnih vrtov;
- izobraževanje, vendar samo v primerih, če se tega ni mogoče naučiti na kakršen koli drug način;
- obnovitev rastlinskih vrst, doseljevanje in ponovno naseljevanje rastlin.

Vloga in dovoljenje morata vsebovati vse zahteve, ki jih uredba določa. Dovoljenje se izda na podlagi strokovnega mnenja, iz katerega je razvidno, da ni druge možnosti ter ravnanje ne poslabša ugodnega stanja rastlinskih vrst. Strokovno mnenje pripravi Zavod Republike Slovenije za varstvo narave.

V uredbi je zapisana tudi prepoved posedovanja rastlinskih vrst, prenašanja, prodaje, zamenjave ter ponujanja za prodajo ali zamenjavo. Ta prepoved ne velja v primerih odvzema rastlinskih vrst v skladu z zgoraj opisanim odvzemom z dovoljenjem, odvzema rastlin iz narave skladno z dovoljenim odvzemom rastlin iz narave, uvoženih rastlinskih vrst na podlagi listin, ki so bile izdane skladno s predpisi, ki urejajo trgovino z živalskimi in rastlinskimi vrstami ali v primerih, ko so bile rastlinske vrste zasežene ali odvzete skladno s predpisi, ki urejajo zaseg ali odvzem rastlinskih vrst. Prodaja, predelava ali gojitev rastlin je dovoljena za posebno določene rastlinske vrste, če te dejavnosti ne ogrožajo ugodnega stanja rastlinske vrste. Za te dejavnosti se izda dovoljenje na podlagi strokovnega mnenja Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave, iz katerega je razvidno, da izkoriščanje rastlinskih vrst ne ogroža ugodnega stanja populacije rastlinskih vrst, za katero se dovoljenje izda. Seznam izdanih dovoljenj trajno hrani ministrstvo, pristojno za varstvo narave.

Med pravila ravnanja spadajo tudi ukrepi varstva in napotki za ohranjanje ugodnega stanja življenjskih prostorov rastlinskih vrst.

Ugodno stanje habitatov rastlinskih vrst iz poglavja A priloge te uredbe, ki so v opombah označene z oznako H in oznako H*, se zagotavlja zlasti:

- z določitvijo obsega in razporeditve ekološko pomembnih območij in posebnih varstvenih območij, ki je najbolj primerno za varstvo habitatov rastlinskih vrst;
- z določanjem usmeritev, izhodišč in pogojev za habitate rastlinskih vrst v naravovarstvenih smernicah;
- s pogodbenim varstvom, če je z njim mogoče doseči namen te uredbe in
- z izvajanjem drugih ukrepov varstva v skladu z zakonom, ki ureja ohranjanje narave (UZPŽRV, 16. člen).

V ugodnem stanju se habitati rastlinskih vrst ohranjajo tako, da se posegi in dejavnosti v njih načrtujejo z ozirom na to, da je neugoden vpliv le-teh čim manjši. Načrtujejo se tako, da se čim bolj ohranja ali povečuje naravna razširjenost življenjskih prostorov rastlinskih vrst in njihovih območij, ter da se ohranjajo specifične strukture habitatov rastlinskih vrst in njihovih naravnih procesov skladno z varstvenimi cilji. Ti cilji so:

- ohranjanje ugodnega stanja tistih življenjskih prostorov rastlin, ki so pomembni za ohranjanje rastlinske vrste v ugodnem stanju;
- ohranjanje dobrega stanja habitata rastlinske vrste, še posebno z varstvom struktur, ki so potrebne za preživetje in uspešno razmnoževanje določene rastlinske vrste;
- ohranitev naravnih življenjskih združb rastlinskih in živalskih vrst ter njihovih habitatov, brez vrst, ki niso domorodne na teh območjih;
- ohranjanje neonesnaženega zraka, tal in vode, v primeru onesnaževanja pa izboljševanje stanja;
- povezovanje delnih habitatov rastlinske vrste in njihovo ohranjanje;
- odpravljanje motenj in njihovih dejavnikov, ki imajo slab vpliv na zagotavljanje ugodnega stanja rastlinskih vrst.

Pred odločitvijo o prostorskih ureditvah in rešitvah, ki se nanašajo na območja s predvidenimi spremembami rabe prostora oziroma razmestitvijo dejavnosti v prostoru, je treba ugotoviti prisotnost rastlinskih vrst in njihovih habitatov na teh območjih ter njihovo stanje ohranjenosti (UZPŽRV, 17. člen).

Za zagotavljanje ugodnega stanja ohranjenosti rastlinskih vrst, zlasti za prizadete rastlinske vrste, ki so uvrščene na rdeči seznam, lahko Vlada Republike Slovenije sprejme strategijo in akcijski načrt. Stanje ogroženih rastlinskih vrst se spremlja, zlasti njihov obseg naravne razširjenosti, velikost in gostoto populacije določene rastlinske vrste, kako potekajo naravni procesi ali dejavnosti, ki zagotavljajo pogoje za obstoj rastlinske vrste, ter druge pojave in posege, ki imajo škodljiv vpliv na stopnjo ohranjenosti rastlinske vrste, kar vključuje tudi nenamerno uničevanje rastlin. Spremljanje izvaja Zavod Republike Slovenije za varstvo narave.

Dovoljena je ponovna naselitev rastlinskih vrst, za katere je jasno, da je bila določena rastlinska vrsta na ozemlju Republike Slovenije iztrebljena, vendar so v ekosistemu, v katerem je bila ta vrsta iztrebljena, še približno enake življenjske razmere. Ponovno se naseljuje tudi rastlinske vrste, ki so gensko najbolj podobne iztrebljeni rastlinski vrsti in bo ponovna naselitev rastlin pripomogla vzpostaviti ugodno stanje le-te. Pri izdaji dovoljenja za ponovno naselitev rastlinskih vrst je zagotovljeno sodelovanje javnosti. To stori ministrstvo z objavo javnega naznanila pred izdajo dovoljenja na svoji spletni strani.

Izvajanje določb te uredbe nadzorujejo inšpektorji, pristojni za ohranjanje narave, inšpektorji, pristojni za gozdove in naravovarstveni nadzorniki. Določbe, ki se nanašajo na delovna mesta drugih ministrstev, nadzorujejo inšpektorji, ki so pristojni za nadzor teh delovnih področij.

3.4.3 UREDBA O ZAVAROVANIH PROSTO ŽIVEČIH ŽIVALSKIH VRSTAH

Ta uredba ureja ukrepe za vzdrževanje ali obnovitev ugodnega stanja tistih živalskih vrst, ki so v interesu Evropske skupnosti, v skladu z Direktivo Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL L 206 z dne 22. 7. 1992, str. 7), zadnjič spremenjeno z Direktivo Sveta 2006/105/ES z dne 20. novembra 2006 o prilagoditvi direktiv 73/239/EGS, 74/557/EGS in 2002/83/EGS na področju okolja zaradi pristopa Bolgarije in Romunije (UL L št. 363 z dne 20. 12. 2006, str. 368). Uredba ureja živalske vrste, ki so predmet obravnave okoljske odgovornosti, v skladu z Direktivo 2004/35/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. aprila 2004 o okoljski odgovornosti v zvezi s preprečevanjem in sanacijo okoljske škode (UL L št. 143 z dne 30. 4. 2004, str. 56), zadnjič spremenjeno z Direktivo 2006/21/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. marca 2006 o ravnanju z odpadki rudarskih in drugih ekstraktivnih dejavnosti ter o spremembi Direktive 2004/35/ES (UL L št. 102 z dne 11. 4. 2006, str. 15) (UZPŽŽV, 1. člen).

Cilj uredbe je zavarovanje ogroženih prosto živečih živalskih vrst, v ta namen pa so predpisana pravila ravnanja, poseben varstven režim ter ukrepi varstva in usmeritve za ohranjanje življenjskih prostorov živalskih vrst. Varstven režim in varstvo habitatov zagotavlja tudi varstvo mednarodno varovanih živalskih vrst.

Za ogrožene in mednarodno varovane živalske vrste na evropskem ozemlju držav članic Evropske unije veljajo:

- prizadete živalske vrste, katerih preživetje ni verjetno v primeru nezmanjšanega delovanja dejavnikov ogrožanja še naprej;
- ranljive živalske vrste, ki bodo ob nezmanjšanem delovanju dejavnikov ogrožanja verjetno kmalu veljale za prizadete živalske vrste;
- redke živalske vrste, katerih populacije so majhne in še ne spadajo v skupino prizadetih ali ranljivih živalskih vrst; za njih je značilno bivanje na omejenih geografskih območjih ali pa so razpršene na širšem geografskem območju;
- živalske vrste, ki so vezane na določeno geografsko območje in morajo biti deležne posebne pozornosti, vezane na varstvo njihovih življenjskih prostorov, možnih negativnih vplivov izkoriščanja teh območij ter na stanje ohranjenosti te živalske vrste.

Ogrožene prostoživeče živalske vrste, ki so predmet te uredbe, so zapisane v prilogah uredbe po različnih skupinah glede na domorodnost v Republiki Sloveniji, varstven režim za varstvo živali in populacij, odgovornost za preprečevanje oziroma sanacijo okoljske škode...

Določbe te uredbe se uporabljajo za:

- žive in mrtve živali prosto živečih vrst v vseh razvojnih oblikah (jajca, vključno s praznimi jajci - lupinami, ličinka, buba, mladič, odrasla žival);
- dele mrtvih živali ali izdelke ali katerokoli blago iz mrtvih živali ali njihovih delov, pri katerih je iz spremljajočih dokumentov, embalaže, oznake ali katere druge okoliščine razvidno, da so to deli živali ali izdelki iz njih;

- strukture (UZPŽŽV, 3. člen).

Struktura pomeni specifično naravno situacijo ali produkt, ki ga posamezna živalska vrsta pripravi ali uporabi za razmnoževanje, vzrejo potomcev ali preživetje določenega obdobja v letu ali dnevu. Te strukture so lahko bolj zahtevne, kot so na primer mravljišča, gnezda, brlogi, ali enostavne, kot so drstišča, počivališča.

Med prepovedi, ki se nanašajo na živali, spadajo zavestno poškodovanje, zastрупitev, usmrtitev, odvzem iz narave, lov, ujetje ali vznemirjanje živali živalskih vrst, ki so navedene v poglavju A priloge I te uredbe. Te prepovedi se uporabljajo tudi za druge živalske vrste, navedene v poglavju B v prilogi I te uredbe, ki se iz svojih naravnih območij razširjenosti pojavijo ali razširijo na druga območja Republike Slovenije brez pomoči človeka, za vse vrste hroščev in metuljev, ki na območjih Republike Slovenije živijo nad gozdno mejo ter za vse vrste jamskih hroščev. Prepovedi v določenih primeri ne veljajo. Ravnanja, pri katerih se prepovedi ne upoštevajo, so:

- dejavnosti dobre kmetijske prakse, ki se opravljajo skladno s predpisi;
- dela v gozdarski dejavnosti, kot na primer sečnja in varovanje gozdov, gradnja in urejanje gozdnih poti;
- gradnja objektov, za katere je predhodno potrebno pridobiti gradbeno dovoljenje in jih graditi skladno z njim;
- dela, s katerimi varujemo kulturno dediščino, kot sta restavriranje in obnova gradbenih del.

Ta ravnanja se lahko uporabljajo le do te meje, da ni ogroženo preživetje domorodne živalske vrste.

V redkih primerih se lahko brez ozira na prepoved iz narave odtuji ali ujame žival, vendar le pod pogojem, da se jo sčasoma vrne v naravo živo, neoznačeno in na način, ki ga določa predpis, ki ureja zatočišče za živali. Ti primeri so:

- najdba bolne ali ranjene živali, ki se iz narave odvzame zaradi varstva živalske vrste in se po oskrbi vrne v naravo;
- raziskovalec ali raziskovalna organizacija za namene raziskovanja in izobraževalna organizacija za namene izobraževanja ujame in odvzame živali iz narave; hkrati največ deset živali, razen sesalcev in ptic, vrst drugih taksonomskih skupin, ki so s predpisom o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst vpisane v rdeči seznam in človeške ribice, z namenom uporabiti žival v raziskovalne oziroma izobraževalne namene in za obdobje, ki je krajše od četrte razmnoževalnega cikla živali, v nobenem primeru pa daljše od treh mesecev.

Živali vrste rjavega medveda, volka, risa, divje mačke, vidre, evropskega bobra, vseh vrst iz reda delfinov in kitov, vseh vrst morskih želv, človeške ribice in vseh vrst ptic, razen mlakarice, kmečke in mestne lastovke, taščice, kosa, velike sinice, šoje, srake, sive vrane ter domačih in poljskih vrabcev, ki so bolne ali ranjene, je potrebno po odvzemu iz narave oddati v zatočišče za živali v roku 24 ur.

Zaradi varstva zdravja ljudi lahko izvajalec veterinarske službe odvzame iz narave mrtvo žival, v skladu s predpisi, ki urejajo veterinarsko službo.

Ministrstvo, pristojno za ohranjanje narave, zaradi določenih razlogov lahko dovoli usmrtitev, odvzem iz narave, ujetje, vznemirjanje, zastrupitev ali poškodovanje živali živalskih vrst, če ni druge možnosti in s tem ne škoduje pri ohranitvi ugodnega stanja živalskih vrst. Ti razlogi so:

- zagotavljanje koristi varstva prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst in ohranitev habitatnih tipov;
- preprečitev škode na kmetijskih, gozdarskih, ribiških in drugih območjih;
- zagotovitev zdravja in varnost ljudi, zagotovitev zračne varnosti, zagotovitev javne koristi ter pozitivnih posledic za okolje, ki so bistvenega pomena;
- ponovna naselitev ali doselitev živali, kar vključuje gonjenje za namene teh ravnanj;
- selektivno ali omejeno ujetje, označevanje ali poseg za namene raziskovanja, ki lahko povzroči poškodbo ali odvzem živali;
- selektiven in omejen odvzem živali iz narave, katerega namen je spraviti velikost določene živalske vrste v ravnovesje; ta namen je dovoljen v omejenem številu in je strogo nadzorovan.

Dovoljenje za tako ravnanje izda ministrstvo po uradni dolžnosti ali na podlagi vloge. Za ribe in rake mora za izdajo dovoljenja pridobiti soglasje ministrstva, pristojnega za ribištvo. Dovoljenje mora vsebovati vse podatke, ki jih narekuje ta uredba.

Za živali iz razredov sesalcev, ptic in rib je dovoljena poškodba, zastrupitev, usmrtitev, odvzem iz narave ali vznemirjanje samo na način, skladen s predpisi, ki urejajo lov in ribolov. Žive živali morajo biti opremljene z oznakami v roku desetih dni od dneva ujetja ali odvzema iz narave.

Odvzem prostoživečih živali, razen določenih vrst ptic, se lahko izvede tudi na podlagi predpisa ministra, s katerim se določi obseg selektivnega in omejenega odvzema živali iz narave, ki se izvede z načrtovano usmrtitvijo (odstrelom) na podlagi strokovnega mnenja. V primeru sprejetja strategije, akcijskega načrta ali drugega programskega akta, ki je sprejet za zagotavljanje ugodnega stanja živalskih vrst, mora biti predpis ministra v skladu s tem aktom. V predpisu se določijo tudi drugi pogoji odvzema živali iz narave, zlasti način določitve odvzema, podrobnejši način odvzema živali iz narave in spremljanje odvzema in vodenje evidenc o odvzetih živalih.

Prepovedano je zavestno odstraniti, spremeniti, poškodovati ali uničiti strukture. V primeru izjem za strukture velja enako kot za prostoživeče živalske vrste.

Dovoljenje za selektiven in omejen odvzem živali iz narave ter odstranitev, spremembo, poškodovanje ali uničenje struktur se izda na podlagi strokovnega mnenja, iz katerega je razvidno, da ni bilo druge izvedljive možnosti ravnanja ter da ta ravnanja ne poslabšajo ugodnega stanja živalskih vrst. Strokovno mnenje mora na podlagi ugotovitev o stanju vrste v skladu s predpisi, ki urejajo ohranjanje narave, vsebovati vrsto podatkov, ki upravičujejo

izdajo dovoljenja. Strokovno mnenje izda Zavod Republike Slovenije za varstvo narave, v primeru odvzema velikih zveri (to so rjavi medved, volk in ris) pa strokovno mnenje poda Zavod za gozdove Slovenije, vendar mora v tem primeru strokovno mnenje vsebovati tudi pisno stališče Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave. Če se strokovno mnenje in pisno stališče organizacij v posameznih delih bistveno razlikujeta, je dolžan Zavod za gozdove Slovenija priložiti tudi odgovor na pisno stališče, v katerem mora dodatno podrobno obrazložiti dele strokovnega mnenja, kjer se razlikujeta.

Vloga za izdajo dovoljenja mora vsebovati podatke o osebi, ki želi pridobiti dovoljenje, živalsko vrsto, razloge in druge podatke za izdajo dovoljenja.

Za žive živali živalskih vrst iz priloge I in živali iz reda ujed ali reda sov velja prepoved zadrževanja v ujetništvu. Ta uredba prepoveduje tudi posedovanje mrtvih živali živalskih vrst iz priloge I te uredbe, njihovih delov, izdelkov iz njih ali struktur, odvzetih iz narave. To je dovoljeno le v primeru, če to niso vrste sesalcev in ptic, njihovi deli ali strukture, če so bili iz narave odvzeti z dovoljenjem ter se v roku desetih dni predajo raziskovalni oziroma izobraževalni organizaciji.

Prepovedano je prevažanje, prenašanje, prodaja, zamenjava ali ponujanje za prodajo ali zamenjavo živih ali mrtvih živali živalskih vrst iz priloge I te uredbe odvzetih iz narave (UZPŽŽV, 14. člen).

Izjemoma se lahko prevaža in prenaša živalske vrste, to je v primerih, če so bile živali odvzete iz narave skladno s členi te uredbe in skladno s predpisi, ki urejajo dovoljen odvzem živali iz narave na območju Evropske unije. Izjeme so tudi živali, uvožene z dovoljenji in potrdili, ki so bili izdani skladno s predpisi, ki urejajo trgovino z živalmi, ter živali, ki so bile zasežene ali odvzete skladno s predpisi, ki urejajo zaseg ali odvzem, ali pa so bile zasežene ali odvzete zaradi ravnanj v nasprotju z zakonom, ki ureja ohranjanje narave ali drugimi predpisi, ki urejajo zaseg ali odvzem živali. Žive živali vrst barjanskega jereba, španske kotorne, afriške kotorne in grivarja se lahko zadržuje v ujetništvu ali ima v lasti njihove dele ali izdelke iz njih ter strukture, dovoljen je njihov prevoz, prenos, prodaja, zamenjava ali ponudba za prodajo ali zamenjavo, če so bile odvzete iz narave skladno s predpisi, ki urejajo dovoljen odvzem živali iz narave na območju Evropske unije. V zatočišču, ki deluje v skladu s predpisi, ki urejajo zatočišča za prostoživeče živali, se lahko zadržuje žive živali iz reda ujed ali reda sov. Dovoljenje za njihovo zadržanje v ujetništvu se izda, če se živali uporabijo za namen raziskav v okviru nacionalnih znanstvenih programov ali se zadržijo v ujetništvu, da se predstavijo javnosti v živalskem vrtu, v skladu s predpisom, ki ureja živalske vrtove. Dovoljenje za ostale živalske vrste se izda, če so bile živali odvzete zaradi zagotavljanja zdravja in varstva ljudi ali drugih nujnih razlogov prevladovanja javne koristi in jih zaradi njihovega stanja, kot je na primer bolezen, trajna poškodba ali udomačitev, ni mogoče v roku tridesetih dni vrniti nazaj v naravo. Dovoljenje se izda tudi za živali, ki so bile uvožene skladno s predpisi, ki urejajo trgovino z živalmi, in za katere ni potrebna izdaja dovoljenj ali potrdil.

Posameznik, ki ujame ali odvzame žival iz narave, je dolžan o tem obvestiti zatočišče, ki deluje v skladu s predpisom, ki ureja zatočišče za prostoživeče živali, najkasneje v treh dneh od dneva ujetja ali odvzema iz narave. V ujetništvu je prepovedano zadrževati žival več kot trideset dni, ki je bila ujeta ali odvzeta na podlagi zagotavljanja zdravja in varstva ljudi ali drugih nujnih razlogov prevladovanja javne koristi, če je ni mogoče vrniti v naravo. Zatočišče izvede postopek oddaje ujete ali odvzete živali v skladu s predpisom, ki ureja zatočišča za prosto živeče živali. Oseba, ki je obvestila zatočišče o ujetju ali odvzemu živali iz narave, ima prednost pri pridobitvi te živali v trajno zadrževanje v ujetništvu, vendar le če izpolnjuje vse pogoje skladno s predpisom, ki ureja zatočišče.

Izvajalec veterinarske službe je o najdbi, vrsti, številu in vzroku smrti živali iz razredov sesalcev in ptic dolžan obveščati ministrstvo vsakih šest mesecev. V primeru suma živalske kužne bolezni je izvajalec veterinarske službe pred pričetkom ugotavljanja vzrokov bolezni ali smrti dolžan obvestiti o najdbi Prirodoslovni muzej Slovenije, v primerih velikih zveri pa tudi organizacijo, pristojno za lovstvo. Izvajalec veterinarske službe mora paziti, da se mrtva žival čim manj poškoduje. V primeru zainteresiranosti Prirodoslovnega muzeja Slovenije za prevzem mrtve živali ali vsaj delov mrtve živali mu mora biti omogočeno sodelovanje pri izvajanju strokovnih dejanj. Pravne ali fizične osebe lahko v primeru pridobitve dovoljenja za odvzem sesalcev in ptičev za znanstveno in raziskovalno delo na mrtvih živalih ali njenih delih zadržijo le-te za obdobje raziskave. Po zaključeni raziskavi obvestijo Prirodoslovni muzej Slovenije, ki lahko vloži vlogo za prevzem mrtve živali. Če Prirodoslovni muzej ne izrazi interesa za prevzem mrtvih sesalcev ali ptičev, mora biti omogočena možnost prevzema teh živali ali delov drugim raziskovalcem, raziskovalnim ali izobraževalnim organizacijam, pri čemer imajo prednost nacionalne pred lokalnimi in te pred zasebnimi posamezniki ali organizacijami. V primeru velikih zveri, za katere Prirodoslovni muzej Slovenije ne izrazi zanimanja za prevzem, pa imajo upravljalci lovišč prednost pred ostalimi raziskovalci in raziskovalnimi ali izobraževalnimi organizacijami.

Ministrstvo vodi in trajno hrani seznam izdanih dovoljenj in seznam naključno ujetih ali usmrčenih živali. Seznam izdanih dovoljenj zajema podatke o pravni podlagi za izdajo dovoljenja, vrsti dovoljenja, živalski vrsti in številu živali oziroma struktur, razlogih za izdajo dovoljenja, strokovnem organu, ki je podal izjavo o izpolnjevanju razlogov, časovnem obdobju in območju ter sredstvu oziroma načinu za ujetje oziroma usmrnitev. Seznam naključno ujetih ali usmrčenih živali pa vsebuje podatke o vrsti živali in njenih podrobnejših lastnostih, številu živali, kraju in času naključnega ujetja ali usmrtnitve živali, načinu ujetja in vzroku za ujetje oziroma smrt.

Ministrstvo lahko začasno prepove ali omeji dejavnosti, posege ali ravnanja, ki:

- ogrožajo obstoj živalske vrste iz priloge I oziroma II te uredbe v obstoječem območju razširjenosti in obstoječi številčnosti, zlasti na območjih ali lokacijah, kjer se te živali razmnožujejo, vzrejajo mladiče, hibernirajo ali se združujejo v večjem številu na selitvi ali prezimovanju;
- neposredno ogrožajo življenje živali ali strukture v takem obsegu, da se slabša stanje živalske vrste;

- neposredno slabšajo stanje habitatov živalske vrste, pri čemer se upošteva redkost habitata in ogroženost živalske vrste (UZPŽŽV, 21. člen).

Trajno prepoved ali omejitev sprejme Vlada Republike Slovenije, vendar ne sme biti daljša od enega leta.

Ugodno stanje habitatnih živalskih vrst iz poglavja A priloge II in poglavja A priloge VI te uredbe se zagotavlja:

- z določitvijo obsega in razporeditve ekološko pomembnih območij in posebnih varstvenih območij, ki je najbolj primerno za varstvo habitatov živalskih vrst;
- z določanjem usmeritev, izhodišč in pogojev za habitate živalskih vrst v naravovarstvenih smernicah;
- s pogodbenim varstvom, če je z njim mogoče doseči namen te uredbe;
- z izvajanjem drugih ukrepov varstva v skladu z zakonom, ki ureja ohranjanje narave (UZPŽŽV, 22. člen).

Na te načine se zagotavlja tudi ugodno stanje habitatov živalskih vrst, ki niso domorodne na območju Republike Slovenije, vendar se pojavijo ali razširijo na območje Republike Slovenije iz naravnih območij razširjenosti brez človekove pomoči.

Življenjske prostore prosto živečih živalskih vrst se v ugodnem stanju ohranja tako, da se posege in dejavnosti v njih načrtuje tako, da imajo čim manjši neugoden vpliv. Posegi in dejavnosti se načrtujejo z namenom ohranitve ali večanja naravne razširjenosti habitatov živalskih vrst in območij, ki jih posamezni habitat živalske vrste znotraj te razširjenosti pokriva, ter z namenom ohranitve specifičnih struktur habitatov živalskih vrst in naravnih procesov ali ustrezne rabe skladno z varstvenimi cilji te uredbe. Preden se odloči o prostorskih ureditvah in rešitvah, ki predvidevajo spremembo rabe prostora, je potrebno ugotoviti prisotnost in stopnjo ohranjenosti habitatov živalskih vrst. Te načine ohranjanja je smiselno uporabljati tudi za zagotavljanje ugodnega stanja habitatov živalskih vrst na področjih upravljanja in rabe naravnih dobrin.

Vlada Republike Slovenije lahko za prostoživeče živalske vrste, ki so na rdečem seznamu uvrščene v kategorijo prizadetih vrst, sprejme strategijo in akcijski načrt zagotavljanja ugodnega stanja živalske vrste.

Ministrstvo zagotavlja pogoje za spremljanje stanja živalskih vrst priloge I in priloge II, pri čemer imajo prednost živalske vrste, ki so najbolj ogrožene in vrste, za katere se spremlja stanje na podlagi ratificiranih mednarodnih pogodb oziroma na podlagi predpisov Evropske unije. Spremljanje stanja se izvaja z monitoringom živalskih vrst ali indikatorskih živalskih vrst, ki neposredno kažejo na stanje teh živalskih vrst in njihovih habitatov.

Spremljanje stanja živalskih vrst iz priloge 1 in 2 te uredbe se nanaša zlasti na:

- obseg naravne razširjenosti živalske vrste, zlasti v ključnih življenjskih obdobjih;
- velikost ali gostoto populacije;

- ohranjenost in potek naravnih procesov ali izvajanje rabe, ki so potrebni za obstoj habitata živalske vrste;
- dejavnosti, ravnanja, posege in pojave, ki negativno vplivajo na stanje ohranjenosti živalske vrste, vključno z nenamernim ujetjem oziroma usmrčitvijo živali (UZPŽŽV, 25. člen).

Z namenom prispevati k ponovni vzpostavitvi ugodnega stanja živalske vrste, je dovoljena ponovna naselitev domorodne živalske vrste. Ministrstvo lahko dovoli ponovno naselitev domorodne živalske vrste na podlagi strokovnega mnenja organizacije, pristojne za ohranjanje narave, iz katerega mora biti razvidno:

- da je bila živalska vrsta na ozemlju Republike Slovenije iztrebljena, v tem ekosistemu, kjer je bila iztrebljena, pa so še približno enake življenjske razmere kot so bile pred iztrebitvijo;
- da so živali, ki se ponovno naseljujejo, gensko najbolj podobne iztrebljeni živalski vrsti;
- da bo ponovna naselitev pomagala vzpostaviti ugodno stanje te živalske vrste.

Pri izdaji dovoljenja za ponovno naselitev domorodne živalske vrste je zagotovljeno sodelovanje javnosti. To stori ministrstvo, ki na svoji spletni strani objavi javno naznanilo pred izdajo dovoljenja. Ministrstvo dovoljenje izda na podlagi vloge ali po uradni dolžnosti.

Nadzor nad izvajanjem določb te uredbe izvajajo inšpektorji, pristojni za ohranjanje narave, inšpektorji, pristojni za divjad, inšpektorji, pristojni za ribištvo in naravovarstveni znanstveniki.

Izvajanje določb te uredbe, ki se nanašajo na delovna območja drugih ministrstev, nadzorujejo tudi inšpektorji, pristojni za nadzor teh delovnih področij v skladu s predpisi, ki urejajo delovanje inšpektorjev (UZPŽŽV, 28. člen).

3.4.4 UREDBA O HABITATNIH TIPIH

Ta uredba določa habitatne tipe, ki se glede na druge habitatne tipe prisotne na celotnem območju Republike Slovenije, ohranjajo v ugodnem stanju, ter ureja usmeritve za njihovo ohranjanje v skladu z Direktivo Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL L št. 206 z dne 22. 7. 1992, str. 7), zadnjič spremenjeno z Direktivo Sveta 2006/105/ES z dne 20. novembra 2006 o prilagoditvi direktiv 73/239/ESG, 74/557/EGS in 2002/83/EGS na področju okolja zaradi pristopa Bolgarije in Romunije (UL L št. 363 z dne 20. 12. 2006, str. 368). Ta uredba ureja habitatne tipe, ki so predmet obravnave okoljske odgovornosti v skladu z Direktivo 2004/35/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. aprila 2004 o okoljski odgovornosti v zvezi s preprečevanjem in sanacijo okoljske škode (UL L št. 143 z dne 30. 4. 2004, str. 56), zadnjič spremenjeno z Direktivo 2006/21/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. marca 2006 o ravnanju z odpadki iz rudarskih in drugih ekstraktivnih dejavnosti ter o spremembi Direktive 2004/35/ES (UL L št. 102 z dne 11. 4. 2006, str. 15) (UHT, 1. člen).

Habitatni tip je biotopsko ali biotsko značilna in prostorsko zaključena enota ekosistema, katerega ohranjanje v ugodnem stanju prispeva k ohranjanju ekosistemov (UHT, 2. člen).

Prednostno se v ugodnem stanju ohranjajo habitatni tipi, ki so na ozemlju Republike Slovenije redki, ranljivi, imajo majhno naravno območje razširjenosti ali predstavljajo za določeno biogeografsko regijo značilen habitatni tip, in tisti, katerih ohranjanje v ugodnem stanju se izvaja na podlagi ratificiranih mednarodnih pogodb ali v interesu Evropske unije.

Habitatni tip je v ugodnem stanju, če je naravna razširjenost habitatnega tipa in območij, ki jih posamezen habitatni tip znotraj te razširjenosti pokriva, stabilna ali se veča, če obstajajo in bodo v predvidljivi prihodnosti verjetno še obstajali specifična struktura habitatnega tipa in naravni procesi ali ustrezna raba, ki zagotavljajo njegovo dolgoročno ohranitev, in če je zagotovljeno ugodno stanje za ta habitatni tip značilnih prosto živečih rastlinskih in živalskih vrst (UHT, 3. člen).

Ekološke razmere so ustrezne, kadar so v njih take lastnosti žive in nežive narave, ki omogočajo obstoj habitatnega tipa in njegovo ugodno stanje. Usmeritve za ohranjanje habitatnih tipov v ugodnem stanju se nagibajo k temu, da se posegi in dejavnosti na območjih habitatnih tipov, zlasti pa na območjih, na katerih so ti habitatni tipi dobro ohranjeni, načrtujejo in izvajajo tako, da je njihov neugoden vpliv čim manjši.

Ti posegi in dejavnosti se načrtujejo na način in v obsegu:

- da se naravna razširjenost habitatnih tipov in območij, ki jih le-ta pokriva, ohranja ali povečuje;
- da se specifične strukture habitatnih tipov in naravni procesi ali ustrezna raba v skladu z varstvenimi cilji ohranjajo v največji možni meri;
- da se ohranja ugodno stanje za te habitatne tipe značilnih rastlinskih in živalskih vrst v skladu z varstvenimi cilji.

Preden se sprejmejo odločitve o ureditvah prostora, pri katerih je predvidena sprememba rabe prostora ali razmestitev dejavnosti v njem, je potrebno na teh območjih ugotoviti prisotnost in stopnjo ohranjenosti habitatnih tipov iz priloge I. Vsi ti načini zagotavljanja ugodnega stanja habitatnih tipov se podobno uporabljajo tudi pri načrtovanju na področjih urejanja in rabe voda ter drugih naravnih dobrin.

Eden od načinov zagotavljanja ugodnega stanja habitatnih tipov je tudi določitev ekološko pomembnih in posebnih varstvenih območij, v katerih so ti habitatni tipi ustrezno vključeni glede na njihov obseg in razporeditev.

Stanje habitatnih tipov se spremlja na več ravneh, in sicer:

- po obsegu naravne razširjenosti in velikosti površine habitatnega tipa;
- po stanju ohranjenosti specifične strukture habitatnega tipa;
- po poteku naravnih procesov ali izvajanju rabe, ki pogojuje habitatni tip;
- po stanju prosto živečih rastlinskih in živalskih vrst, značilnih za določen habitatni tip.

4 ZAKLJUČEK

Slovenija je kot ena izmed držav članic Evropske unije dolžna spoštovati in uresničevati cilje direktiv Evropske unije, ki urejajo varstvo narave. Ti cilji so ohranjati ogrožene prosto živeče živalske in rastlinske vrste ter njihovo življenjsko okolje. Potrebno je bilo sprejeti določene ukrepe, ki vzpostavljajo strogo varstvo na posameznih območjih držav članic.

Evropska unija je v ta namen oblikovala omrežje Natura 2000 in s tem začela spodbujati države članice, da začnejo bolj skrbno varovati naravo za prihodnje generacije. Natura 2000 je nastala na podlagi dveh direktiv, in sicer Direktive o ohranjanju prosto živečih ptic ter Direktive o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst. Slovenija je na podlagi teh direktiv določila 286 območij Nature 2000. To obsega 35,5 odstotkov površine Slovenije, kar je največji delež varovanih območij med državami članicami. Na podlagi dobrih praks Evropske unije je bilo potrjeno, da dobro gospodarjenje po načelih Nature 2000 lahko prispeva k bolj kakovostnemu življenju v teh regijah, vendar pa varstvo narave mora imeti prednost pred ekonomskim izkoriščanjem.

Slovenija ima na podlagi varstva narave sklenjene tudi številne mednarodne pogodbe in pogodbe Evropske unije, ki urejajo različna področja varstva narave. V Ustavi Republike Slovenije je varstvo narave opredeljeno kot javni interes, ki ga je potrebno varovati. To se izpolnjuje skozi Zakon o varstvu okolja, ki to področje ureja splošno, ter Zakon o ohranjanju narave, ki varstvo narave določa neposredno. Natura 2000 sicer ne predstavlja celovitega varstva narave, vendar pa je optimalna rešitev za varstvo ogroženih prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst ter njihovih habitatov. Za izvajanje programa Natura 2000 so bile v Sloveniji sprejete uredbe, ki omogočajo čim bolj učinkovito izvajanje le-tega. S temi uredbami so bila ustanovljena prva varstvena območja, zagotovilo se je varstvo ogroženih prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst in določili so se različni habitatni tipi, za katere so bili določeni specifični cilji. Na podlagi poročila Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj, izdanega v začetku leta 2012, Slovenija uspešno upravlja z zavarovanimi območji Nature 2000.

LITERATURA IN VIRI

LITERATURA

- BERGINC, Mladen, KREMESEC – JEVŠENAK, Jelka, VIDIC, Jana (2006). *Sistem varstva narave v Sloveniji*. Ministrstvo za okolje in prostor, Ljubljana.
- BIBIČ, Andrej (2007). *Program upravljanja območij Natura 2000*. Ministrstvo za okolje in prostor, Ljubljana.
- GRILC, Peter (2001). *Pravo Evropske unije, 2. knjiga*. Cankarjeva založba, Ljubljana.
- GRILC, Peter, ILERŠIČ, Tomaž (2001). *Pravo Evropske unije, 1. knjiga*. Cankarjeva založba, Ljubljana.
- RODE, Janko (2012). Natura 2000 pred domačim pragom. *Zelena dežela*. 2012, 105, 24.
- SKOBERNE, Peter (2011). *Varstvo narave v Sloveniji 2011*. Ministrstvo za okolje in prostor, Ljubljana.

VIRI

Pravni viri

- (1979). Direktiva Sveta z dne 2. aprila 1979 o ohranjanju prosto živečih ptic (79/409/EGS). Ur. list ES, L 103/1.
- (1992). Direktiva Sveta z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (92/43/EGS). Ur. list ES, L 206/7.
- (2004). Uredba o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000). Ur. list RS, št. 49/04.
- (2004). Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000). Ur. list RS, št. 110/04.
- (2007). Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000). Ur. list RS, št. 59/07.
- (2008) Uredba o dopolnitvah Uredbe o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000). Ur. list RS, št. 43/08.
- (2012) Uredba o spremembah in dopolnitvi Uredbe o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000). Ur. list RS, št. 8/12.
- (2003). Uredba o habitatnih tipih. Ur. list RS, št. 112/03.
- (2009). Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o habitatnih tipih. Ur. list RS, št. 36/09.
- (2004). Uredba o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah. Ur. list RS, št. 46/04.
- (2004). Uredba o spremembi in dopolnitvi Uredbe o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah. Ur. list RS, št. 109/04.
- (2005). Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah. Ur. list RS, št. 84/05.
- (2007). Uredba o dopolnitvah Uredbe o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah. Ur. list RS, št. 115/07).

- (2008). Odločba Ustavnega sodišča Republike Slovenije o razveljavitvi Uredbe o spremembah in dopolnitvah Uredbe o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah, št. U-I-386/06-32. Ur. list RS, št. 32/08.
- (2008). Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah. Ur. list RS, št. 96/08.
- (2009). Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah. Ur. list RS, št. 36/09.
- (2004). Uredba o zavarovanih prosto živečih rastlinskih vrstah. Ur. list RS, št. 46/04.
- (2004). Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o zavarovanih prosto živečih rastlinskih vrstah. Ur. list RS, št. 110/04.
- (2007). Uredba o dopolnitvah Uredbe o zavarovanih prosto živečih rastlinskih vrstah. Ur. list RS, št. 115/07.
- (2009). Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o zavarovanih prosto živečih rastlinskih vrstah. Ur. list RS, št. 36/09.
- (2004). Zakon o ohranjanju narave (ZON-UPB2). Ur. list RS, št. 96/04.
- (2004). Zakon o varstvu okolja (ZVO-1). Ur. list RS, št. 41/04.
- (2006). Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu okolja (ZVO-1A). Ur. list RS, št. 20/06.
- (2008). Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu okolja (ZVO-1B). Ur. list RS, št. 60/08.
- (2009). Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu okolja (ZVO-1C). Ur. list RS, št. 108/09.
- (2012). Zakon o spremembah Zakona o varstvu okolja (ZVO-1D). Ur. list RS, št. 48/12.

Viri z interneta

- Agencija Republike Slovenije za okolje (2012). Dostopno 30. 1. 2012 na: <http://www.arso.gov.si/>
- Agencija Republike Slovenije za okolje (2012). *Kaj je Natura 2000*. Dostopno 3. 3. 2012 na: <http://www.arso.gov.si/narava/natura%202000/>
- Agencija Republike Slovenije za okolje (2012). *Ohranjanje narave*. Dostopno 3. 3. 2012 na: <http://www.arso.gov.si/narava/>
- Agencija Republike Slovenije za okolje (2012). *Prikaz območij Natura 2000 v Republiki Sloveniji*. Dostopno 17. 5. 2012 na: http://gis.arso.gov.si/atlasokolja/profile.aspx?id=Atlas_Okolja_AXL@Arso
- Evropska Komisija (2012). *Nature 2000 Network*. Dostopno 21. 4. 2012 na: http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/index_en.htm
- Evropska Unija (2012). *Protecting and improving the planet*. Dostopno 14. 4. 2012 na: http://europa.eu/pol/env/index_en.htm
- Ministrstvo za okolje in prostor (2012). Pregled mednarodnih organizacij in predpisov s področja varstva narave. Dostopno 30. 4. 2012 na: http://www.mop.gov.si/fileadmin/mop.gov.si/pageuploads/publikacije/drugo/mednarodne_organizacije.pdf

- Ministrstvo za okolje in prostor (2007). Operativni program – program upravljanja območij Natura 2000 za obdobje 2007-2013. Dostopno 29. 12. 2011 na: http://www.natura2000.gov.si/uploads/tx_library/141-natura_01.pdf
- Ministrstvo za okolje in prostor (2012). Dostopno 14. 12. 2011 na: <http://www.mop.gov.si>
- Ministrstvo za okolje, prostor in energijo (2004). Nacionalni program varstva okolja. Dostopno 12. 1. 2012 na: http://www.npvo.si/osnutek/celoten_dokument.pdf
- Natura 2000 (2012). *O Naturi 2000*. Dostopno 14. 12. 2011 na: <http://www.natura2000.gov.si/index.php?id=18>
- OECD (2012). *Environmental performance review of Slovenia revised assessment and recommendations –final*. Dostopno 3. 3. 2012 na: http://www.mop.gov.si/fileadmin/mop.gov.si/pageuploads/dokumenti/oecd_okoljske_politike_slo.pdf
- Zavod RS za varstvo narave (2012). *Mednarodne konvencije in predpisi Evropske unije*. Dostopno 14. 12. 2012 na: http://www.zrsvn.si/sl/informacija.asp?id_meta_type=70&id_informacija=540